

Saimaan ammattikorkeakoulu
Liiketalous Lappeenranta
Liiketalouden koulutus
Laskentatoimi

Valtteri Saikko

Nuorten sijoituskäyttäytyminen ja sen muutokset

Opinnäytetyö 2019

Tiivistelmä

Valtteri Saikko

Nuorten sijoituskäyttäytyminen ja sen muutokset, 44 sivua, 2 liitettä

Saimaan ammattikorkeakoulu

Liiketalous Lappeenranta

Liiketalouden koulutus

Laskentatoimi

Opinnäytetyö 2019

Ohjaaja: yliopettaja Heikki Sintonen, Saimaan ammattikorkeakoulu

Opinnäytetyössä tutkittiin, miten nuorten sijoituskäyttäytyminen on muuttunut. Työssä käsiteltiin kyselytutkimuksen kautta nuorten sijoituskäyttäytymistä ja verrattiin saatuja vastauksia vuonna 2013 Oulun seudun ammattikorkeakoulussa tehtyyn opinnäytetyöhön samasta aiheesta. Tavoitteena on pohtia, mitä muutoksia on tapahtunut ja mitkä tekijät ovat mahdollisiin muutoksiin vaikuttaneet.

Työn teoriaosuus käsittelee erilaisia sijoitusteorioita, esittelee eroja sijoitusinstrumenttien välillä ja avaa sijoitussuunnitelman eri osia. Tietolähteinä käytettiin erilaisia sijoittamisen ja säästämisen teoksia sekä internetlähteitä. Empiriaosuus koostuu vuosina 2017, 2018 ja 2019 opintonsa aloittaneille Saimaan ammattikorkeakoulun tradenomiopiskelijoille tehdystä kyselystä. Kyselystä saatu materiaalia tutkittiin ja verrattiin vuonna 2013 tehtyyn opinnäytetyöhön.

Tutkimuksen tulokset osoittavat, että nuorten suhtautuminen säästämiseen ja sijoittamiseen on muuttunut positiivisemmaksi ja he pitävät säästämistä ja sijoittamista tärkeänä. Erilaisten sijoitusinstrumenttien suosion kasvaessa nuorten keskuudessa yhä pienempi osuus ei säästä tai sijoita ollenkaan.

Asiasanat: säästäminen, sijoittaminen, sijoituskäyttäytyminen

Abstract

Valtteri Saikko

Investment Behaviour of the Youth and Its Changes, 44 pages, 2 appendices

Saimaa University of Applied Sciences

Business Administration, Lappeenranta

Degree Programme in Business Administration

Specialisation in Accounting

Bachelor's Thesis 2019

Instructor: Mr Heikki Sintonen, Principal Lecturer, Saimaa University of Applied Sciences

In this thesis it was researched how the investment behaviour of the youth has changed. Survey was made for business administration students and the results were compared to another thesis made in 2013 in Oulu University of Applied Sciences on the same topic. The goal is to ponder what changes have occurred and what the causes of the possible changes are.

The theoretical part consists of different investment theories, investing instruments and basics on investment plan. Sources include books about saving and investment and also internet sources. In the empirical part survey was made for students of Saimaa University of Applied Sciences business administration and more specifically for accounting, law and marketing students who started their studies in 2017, 2018 and 2019. The material obtained from the survey was examined and compared with the thesis made in 2013.

The results of this study show that attitude of the young people towards saving and investing has become more positive. Young people also feel that saving and investing is important. With the growing popularity of different investing instruments among young people, an ever-smaller proportion does not save or invest at all.

Keywords: saving, investing, investing behaviour

Sisällys

1	Johdanto	5
2	Sijoittaminen ja säästäminen	6
2.1	Sijoitusteoriat	6
2.2	Moderni portfolioteoria	7
2.3	Finanssikriisit	9
3	Sijoitussuunnitelma	11
3.1	Sijoitushorisontti.....	12
3.2	Riskinsietokyky ja tuotto-odotus.....	13
3.3	Allokaatiopäätös	15
4	Sijoitusinstrumentit.....	15
4.1	Pankkitalletukset	16
4.2	Osakesijoittaminen	16
4.3	Sijoitusrahastot	19
4.4	Asuntosijoittaminen.....	22
4.5	Muut sijoitusmuodot.....	23
5	Tutkimusprosessi.....	25
5.1	Aiemmat tutkimukset.....	25
5.2	Tutkimusmenetelmä.....	26
6	Tutkimustulokset.....	27
6.1	Vastaajien taustatietoa.....	27
6.2	Sijoittamisen ilmiöt	29
6.3	Sijoituskohteet ja sijoitushaluttomuus	30
6.4	Säästämisen ja sijoittamisen ajankohtaisuus.....	31
6.5	Sijoitustavoitteet ja sijoitettavien varojen alkuperä.....	32
6.6	Sijoitusinformaatio	33
6.7	Tulevaisuuden sijoituskohteet ja väittämät.....	34
6.8	Erot sukupuolen ja suuntautumisvaihtoehtojen välillä.....	37
7	Johtopäätökset	39
8	Loppupäätelmät	43
	Lähteet.....	45

Liitteet

Liite 1 Kyselylomake

Liite 2 Kyselyn vastaukset

1 Johdanto

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on tutkia, miten nuorten sijoituskäyttäytyminen on muuttunut viime vuosien aikana. Olen ollut kiinnostunut sijoittamisesta jo pidemmän aikaa, mutta varsinaisesti idea aiheeseen heräsi sijoitustoiminnan ja varainhallinnan kurssilla, jossa pääsin perehtymään sijoittamiseen ja sen lain alaisuuksiin tarkemmin. Viime vuosien aikana säästäminen ja sijoittaminen ovat tulleet yhä lähemmäksi ihmisiä digitalisaation myötä ja haluan selvittää, millaisia ajatuksia ikäisilläni on sijoittamisesta ja säästämisestä sekä tutkia mitä muutoksia viime vuosien aikana on tapahtunut nuorten suhtautumisessa sijoittamiseen ja säästämiseen ja mitkä tekijät ovat mahdollisiin muutoksiin vaikuttaneet.

Tässä opinnäytetyössä käytän vertailuaineistona vuonna 2013 tehtyä opinnäytetyötä, jossa tutkittiin Oulun seudun ammattikorkeakoulun tradenomiopiskelijoiden kiinnostusta säästämiseen ja sijoittamiseen. Oman opinnäytetyöni empiriaosuus toteutetaan kvantitatiivisena tutkimuksena. Teetän Saimaan ammattikorkeakoulun 2017, 2018 ja 2019 aloittaneille laskentatoimen, juridiikan ja markkinoinnin opiskelijoille kyselyn, jonka pohjalta kerään aineiston, jota vertailen edellä mainitun opinnäytetyön tuloksiin.

Viitekehyksessä esitellään sijoitusteorioita ja viimeisimpiä suuria finanssikriisejä sekä niiden syitä ja seurauksia. Tämän jälkeen käsittelyssä ovat yksittäisen sijoittajan sijoitussuunnitelman vaatimukset ja erilaisten sijoitusinstrumenttien ominaisuuksien tutkiminen. Näistä koostuu opinnäytetyön teoriaosuus, jonka jälkeen tarkastellaan aikaisempia tutkimuksia aiheesta ja lopulta siirrytään tutkimukseen ja sen tuloksiin.

2 Sijoittaminen ja säästäminen

Sijoittamisesta ja säästämisestä kuullaan usein puhuttavan samassa yhteydessä, mutta ne tarkoittavat kuitenkin eri asioita. Säästämisellä ei pyritä kasvattamaan omaa varallisuutta, vaan pikemminkin pitämään se ennallaan myös tulevaisuudessa. Sijoittaja puolestaan ei säilytä varojaan esimerkiksi pankkitilillä, vaan allokoii pääomaansa instrumentteihin, jotka sisältävät suuremman riskin mutta mahdollistavat samalla suuremman tuoton. (Oksaharju 2012, 21.)

2.1 Sijoitusteoriat

Vahvojen perustusten teorian mukaan jokainen sijoitusinstrumentti, kuten pörssi-osake, on sidoksissa niin sanottuun reaaliarvoon, joka voidaan määrittää analysoimalla vallitsevia olosuhteita ja tulevaisuuden näkymiä. Teoria esittää, että markkinahinnan laskiessa alle reaaliarvon vahvan perustuksen, syntyy ostotilaisuus tai päinvastoin myyntitilaisuus, jos markkinahinta nousee yli reaaliarvon, koska arvon heilahtelu tulee lopulta korjaantumaan. Vahvojen perustusten teorian alkuperää on vaikea kohdistaa kenenkään yksittäisen henkilön ansioksi, mutta S. Eliot Guildin ja John B. Williamsin nimet nousevat tässä yhteydessä esiin. Reaaliarvon määrittämiseen käytetyn kaavan esitti kuitenkin Williams. Lähtökohtana on osinkotulo ja sen diskonttaus, millä tarkoitetaan tuoton tarkastelua takaperin. Yleisesti pyritään katsomaan, kuinka paljon sijoitusten tuotto on tulevaisuudessa, mutta sen sijaan tarkastellaankin odotettua tuottoa tulevaisuudessa ja saadaan selville, kuinka paljon vähemmän rahaa olisi nyt. Williamsin esitti teoriassaan, että osakkeen reaaliarvo on yhtä suuri kuin kaikkien tulevien osinkojen diskontattu arvo. (Malkiel 2007, 29.) Huomion arvoista on mainita, että yksi sijoitusmaailman varakkaimmista ja tunnetuimmista henkilöistä, Warren Buffett, (Forbes 2019) on rakentanut menestyksensä vahvojen perustusten teorian periaatteiden pohjalta (Malkiel 2007, 30).

John Maynard Keynes esitti 1930-luvulla sijoittamisen pilvilinnateorian. Keynesin mukaan ammattisijoittajat eivät halua käyttää aikaansa reaaliarvon määrittelyyn vaan analysoivat sijoittajien tulevaa käyttäytymistä ja heidän pilvilinnojen rakentamista silloin kun, markkinoilla vallitsee optimismi. Tavoitteena on pyrkiä selvittämään, milloin näiden pilvilinnojen rakentaminen alkaa ja tehdä ostot ennen kuin suuri yleisö tekee saman. Keynes perusteli teoriaansa sillä, ettei kukaan voinut absoluuttisesti tietää, miltä osakkeiden tuotto-odotukset näyttävät tulevaisuudessa ja mitkä tekijät niihin vaikuttavat. Sen sijaan että ihmiset tekisivät pitkän ajan ennustuksia markkinoiden käyttäytymisestä, Keynesin mielestä oli tärkeämpää nähdä muutokset arvostuspohjassa ennen valtavirtaa. (Malkiel 2007, 31.)

2.2 Moderni portfolioteoria

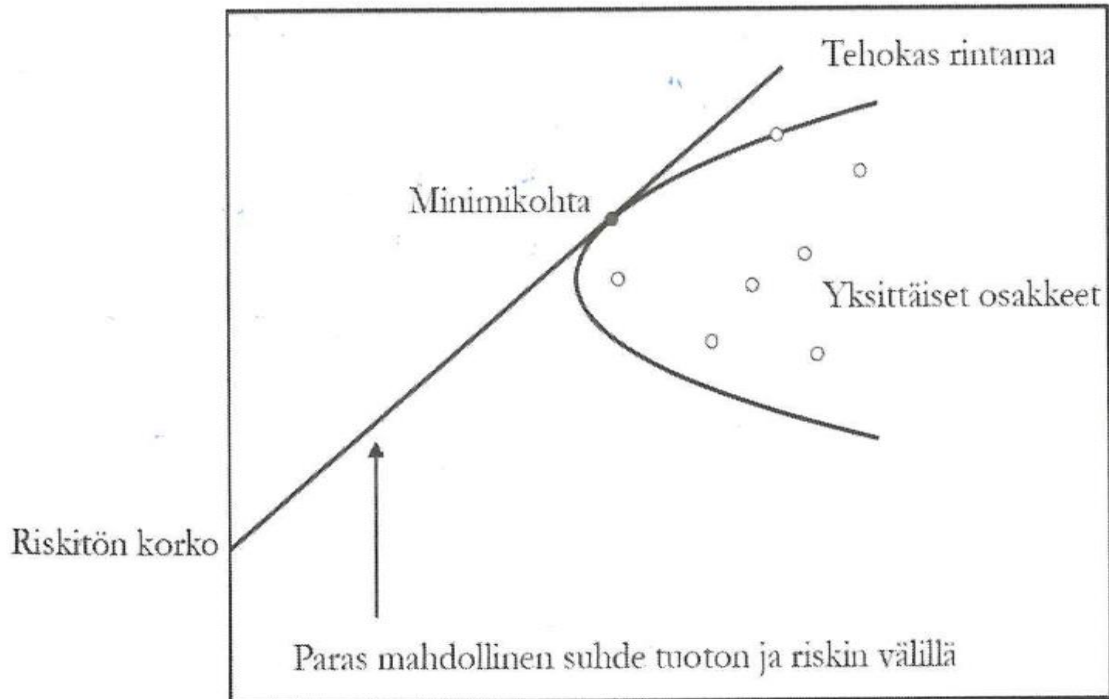
Vuonna 1952 Harry Markowitz julkaisi artikkelin, jonka katsotaan käynnistäneen modernin rahoitusteorian kehityksen. Teoria perustuu sijoitussalkun tuotto-odotuksen maksimointiin valitulla riskillä ja riskitason minimointiin valitulla tuotto-odotuksella. Markowitz tajusi, että korkean volatiilin osakesalkku on mahdollista koota niin, että salkun kokonaisriski on pienempi kuin siinä olevien yksittäisten osakkeiden riski. Yksinkertaisuudessaan sijoittaja hakee sijoituksilleen korkeinta mahdollista tuottoa mahdollisimman matalalla riskitasolla hyödyntämällä hajauttamista sijoitussalkkua rakentaessaan. Modernin portfolioteorian mukaan ihan-teellinen sijoitussalkku kootaan ostamalla osakkeita, joiden tuotot eivät ole riippuvaisia toisistaan, sillä yhden osakkeen mahdollinen kurssilasku voidaan kompensoida toisen osakkeen kurssinousulla. Hajautus siis vähentää riskiä merkittävästi, mutta ei poista sitä kokonaan. (Oksaharju 2013, 21–22; Malkiel 2007, 193.)

Modernissa portfolioteoriassa käytetään edellä mainittua tuotto-odotusta toteutuneen tuoton sijasta, koska jo toteutuneisiin sijoituksiin ei pystytä vaikuttamaan tulevilla sijoituspäätöksillä. Tuotto-odotuksella tarkoitetaan sijoitussalkussa olevien yksittäisten osakkeiden tuotto-odotuksien painotettua keskiarvoa, joka lasketaan salkussa olevien arvopapereiden osuuksia vastaavilla painokertoimilla.

Tuotto-odotuksen lisäksi portfolioteoria painottaa kokonaisriskin minimointia ja, Markowitzin mukaan yksittäisen sijoituskohteen riski on suurempi mitä enemmän sen tuotto vaihtelee. Sijoitussalkussa olevien arvopapereiden riskiä voidaan kuvata keskihajonnalla, joka kertoo yksittäisen sijoituksen muodostaman tuoton kokonaisvaihtelun. Rahoitusteoriassa käytetään myös termiä varianssi, kun puhutaan kokonaisvaihtelusta. Yksi portfolioteorian merkittävimmistä oivalluksista oli koko osakesalkun riskin laskeminen, mutta tämä vaati varianssin jalostamista kovarianssiksi, jolla tarkoitetaan yhteisvaihtelua ja tässä tapauksessa arvopapereiden lukumäärän ja tuottojen vaihtelua, jonka mukaan portfolion riski määräytyy. Kovarianssi voi olla joko positiivinen tai negatiivinen riippuen arvopapereiden tuottojen liikkeistä salkun sisällä; kovarianssin ollessa positiivinen, tuotot liikkuvat samaan suuntaan, kun taas negatiivinen kovarianssi tarkoittaa, että tuotot liikkuvat vastakkaisiin suuntiin. Hajauttaminen perustuukin eri sijoituskohteiden välisten tuottojen mahdollisimman pieneen kovarianssiin, jolloin hajauttamisen hyöty on suurin, koska tuotot eivät liiku samaan suuntaan. Näin ollen esimerkiksi yrityksen tulosvaroitukset ei vaikuta useiden osakkeiden kurssiin, vaan heilahtelu on pientä sijoitussalkun kokonaisuutta tarkasteltaessa. (Kallunki ym. 2008, 60–62; Oksaharju 2013, 22–23.)

Optimaalisen tuotto-odotuksen ja riskin tavoittelemisessa olennaisena osana on tehokas rintama. Markowitzin portfolioteoria on kuvattu kuviossa 1, jossa havainnollistetaan tuoton ja riskin suhdetta. Y-akseli kuvaa tuotto-odotusta ja x-akseli riskiä volatilitiitin eli keskihajonnan muodossa. Yksittäiset pisteet kuvaavat yksittäisiä osakkeita salkun sisällä, joilla on oma riskin ja tuotto-odotuksen suhde. Tehokas rintama liittyy optimaalisen salkun rakentamiseen, siten että portfolioteorian mukaan sijoittajat pyrkivät hajautettuun portfolioon, joka mahdollistaa minimaalisen varianssin halutulla tuotto-odotuksella eli sijoitussalkku, jonka osakkeet löytyvät tehokkaalta rintamalta mahdollistavat parhaan mahdollisen tuotto-odotuksen suhteessa valittuun riskitasoon. Tehokkaan rintaman selvittäminen on

kaikkien sijoittajien saatavilla, mutta vaatii käyttäjältään muutamien matemaattisten kaavojen laskemista. Portfolioteorian matemaattisten laskelmien tavoitteena on koota portfolio, jota lisää hajauttamalla ei pystytä pienentämään siihen kohdistuvaa riskiä valitulla tuotto-odotuksella. (Oksaharju 2013, 23-25, 276.)

Kuvio 1. Markowitzin portfolioteoria (Oksaharju 2013, 23)

2.3 Finanssikriisit

Viimeisen kymmenen vuoden aikana Suomen ja maailman taloutta on koetellut kaksi suurta globaalia talouskriisiä. Loppuvuodesta 2008 Yhdysvaltojen neljänneksi suurin investointipankki Lehmann Brothers ajautui konkurssiin ja pian sen jälkeen paniikki levisi koko rahoitusjärjestelmään (Korkman 2015, 171-172). Taustalla oli jo vuosia jatkunut asuntohintakuplan paisuminen ja lopulta puhkeaminen vuonna 2006. Yhdysvalloissa asuntolainan ottajat jaettiin subprime- ja

prime-asiakkaisiin. Subprime-asiakkailla oli huonompi luottokelpoisuus sekä vaikeampi saada asuntolainaa, mutta 2000-luvun aikana myös huonotuloisemmille myönnettiin lainoja löyhemmin perustein. Tämä tarkoitti sitä, että subprime-asiakkailla myönnettiin lainaa lähes yhtä pienellä korolla kuin prime-asiakkailla. Vaikka lainat olivat heikkolaatuisia, niistä tehtiin houkuttelevia matalalla korolla, joka kumminkin nousi alun jälkeen merkittävästi ja johti siihen, ettei lainanottajilla ollut varaa maksaa lainan korkoa lyhennyksistä puhumattakaan (Talouselämä 2011). Lainoja myöntäneet pankit myivät heikkolaatuiset lainat eteenpäin esimerkiksi investointipankeille, jotka paketoivat valtavan määrän subprime-lainoja ja lasivat ne liikkeelle uusina rahoitustuotteena käyttäen niistä nimitystä Collateralized Debt Obligation eli CDO. Lainojen paketointi johti siihen, ettei lainojen riskejä täysin ymmärretty eivätkä ne enää sitoneet rahoituslaitosten pääomaa. Investointipankit ryhtyivät myymään arvopapereita eteenpäin esimerkiksi Yhdysvaltojen asuntoluottomarkkinoita hallitseville valtiontukemille Fannie Mae ja Freddie Macille sekä muille sijoittajille eri puolille maailmaa. (Korkman 2015, 183-184; Lindström & Lindström 2014, 36.)

Subprime-lainojen ongelmat paljastuivat, kun asuntojen hinnat kääntyivät laskuun Yhdysvalloissa vuonna 2007. Syntyi dominoefekti lainanottajien kyvyttömyydestä selviytyä lainoistaan ja hintojen yhä laskiessa pankkien pyrkiessä eroon asunnoista. Asuntokuplan puhkeamisen myötä kuumana käynyt CDO-markkina romahti. Pankkien ollessa tietämättömiä kuinka paljon pääomaa CDO-markkinat sitoivat niiden epäselvän sisällön vuoksi, markkinaosapuolten välille syntyi luottamuspuola, mikä johti kaupankäynnin jäätymiseen. Paniikki levisi lopulta myös suurimpiin investointipankkeihin, joista ensimmäinen uhri oli Bear Stearns, joka kaatui vuonna 2007. Seuraavina olivat vuorossa muun muassa Yhdysvaltojen neljänneksi suurin investointipankki Lehmann Brothers sekä aiemmin mainitut Fannie Mae ja Freddie Mac. (Lindström & Lindström 2014, 36-38.) Kriisin johdosta vuosi 2008 oli historiallisesti huonoin pörssivuosi kautta aikojen. Esimerkiksi Helsingin pörssin painorajoitettu yleisindeksi OMXHCAP menetti arvostaan

vuosien 2007–2009 välillä keskimäärin 64 prosenttia. Globaali talous ehti elpyä massiivisesta pörssiromahduksesta parin vuoden ajan, kunnes seuraavat ongelmat paljastuivat Etelä-Euroopan maiden ja etenkin Kreikan julkisen talouden sisältä. (Lindström ym. 2014, 41,46.)

2010-luvun alkupuolella Euroopan maiden etenkin Espanjan ja Irlannin kansantalouksissa huomattiin ylikuumentumista, mikä johtui maiden liiallisesta luottorahoituksesta. Euroopan rahaliiton EMU:n (Economic and Monetary Union) synnytyä vuonna 1999 (Korkman 2015, 190) useiden Etelä-Euroopan maiden korkotaso laski huomattavasti inflaatoriskin vähentyessä ja valuuttariskin poistuttua. Alhainen korkotaso lisäsi luottorahoituksen määrää erityisesti Etelä-Euroopan maissa, joka johti pidemmällä aikavälillä asuntokuplaan kiinteistöhintojen noustessa (Korkman 2015, 200). Asuntokuplan puhkeamisen lisäksi Kreikan holtiton finanssipolitiikka oli aiheuttanut maalle useiden vuosien saatossa valtavan budjettialijäämän, joka vuonna 2009 oli 12,5 % maan bruttokansantuotteesta (Korkman 2015, 200; Tilastokeskus; 2010). Kreikka oli vuosien ajan vääristellyt taloudellisia tilastoja, joka horjutti sijoittajien luottamusta Kreikan taloutta kohtaan ja johti siihen, että sen valtionvelka oli vuonna 2010 360 miljardia euroa. Euromaat ja Kansainvälinen valuuttarahasto IMF tukivat Kreikkaa satojen miljardien tukipaketeilla, koska maalla ei ollut mahdollisuutta selvittää veloista yksin (Eduskunta).

3 Sijoitussuunnitelma

Ensimmäinen askel sijoitustoimintaan on sijoitussuunnitelman rakentaminen. Sijoitussuunnitelmassa analysoidaan sijoittajan tavoitteita, sijoitushorisonttia, sijoituskohteita sekä tuotto-odotusta ja riskinsietokykyä. Yksityissijoittajan sijoitussuunnitelman pohjana tulisi käyttää nykyistä elämäntilannetta ja varallisuutta. Sijoittamisen tavoitteena on pääasiallisesti varallisuuden kasvattaminen, mutta sijoittajan on mietittävä, millaisella sijoitushorisontilla hän haluaa varallisuuttaan kasvattaa. Täysi-ikäisyyden kynnyksellä olevan nuoren henkilön ja eläkkeellä

olevan pariskunnan sijoitussuunnitelmat eroavat merkittävästi toisistaan ja siksi oman sijoitussuunnitelman lähtökohdat perustuvat jokaisen henkilökohtaiseen tilanteeseen. (Anderson & Tuhkanen 2004, 16-17.)

3.1 Sijoitushorisontti

Sijoitushorisontilla tarkoitetaan ajanjaksoa, jona sijoittajan varallisuus on kiinnitettyinä valittuihin sijoituskohteisiin. Erityisesti osakkeisiin sijoitettaessa sijoitushorisontin merkitys kasvaa, koska yksittäisten osakkeiden kurssivaihtelu on suurempaa kuin esimerkiksi rahastosijoituksissa. Osakkeiden arvon vaihdellessa lyhyellä aikavälillä huomattavankin paljon, on perusteltua tehdä pidemmän sijoitushorisontin osakesijoituksia paremman tuotto-odotuksen takia. Sijoituskohteista riippumatta sijoitushorisontin pidentyessä riskit pienenevät huomattavasti ja hyvin hajautetulla sijoitussalkulla riskiä voidaan pienentää yhä enemmän. Sijoituspäätöksen tulisi peilata sijoittajan elämäntilannetta kuten myös sijoitushorisontin. Mikäli sijoitushorisontti on vain muutamien vuosien tai jopa kuukausien pituinen, ei ole perusteltua koota portfoliota ainoastaan osakkeiden varaan, kun taas kymmenien vuosien sijoitushorisontti mahdollistaa suuremman arvon vaihtelun salkun sisällä ja näin suuremman painoarvon esimerkiksi osakesijoituksissa (Kallunki ym. 2008, 42-45). Kuviossa 2 on havainnollistettu sijoitushorisontin pituutta suhteessa tuotto-odotukseen ja riskitasoon. Lyhyemmän sijoitushorisontin sijoitukset tulisi suuntautua matalamman tuotto-odotuksen instrumentteihin, koska mitä luultavimmin sijoituskohteen arvonheilahtelu on pienempää ja näin realisoitavissa lähelle alkuperäistä ostohintaa, mikäli tilanne sen vaatii. Pidemmällä sijoitushorisontilla tuotto-odotus ja riski kasvavat, mutta hajautettu osakesalkku ja korkoa-korolle ilmiö takaavat kokonaisuudessaan matalamman riskin sekä suuremman tuoton erityisesti sijoitushorisontin loppua kohden. (Oksaharju 2012, 23-24.)

Tuotto-odotus
ja riskitaso

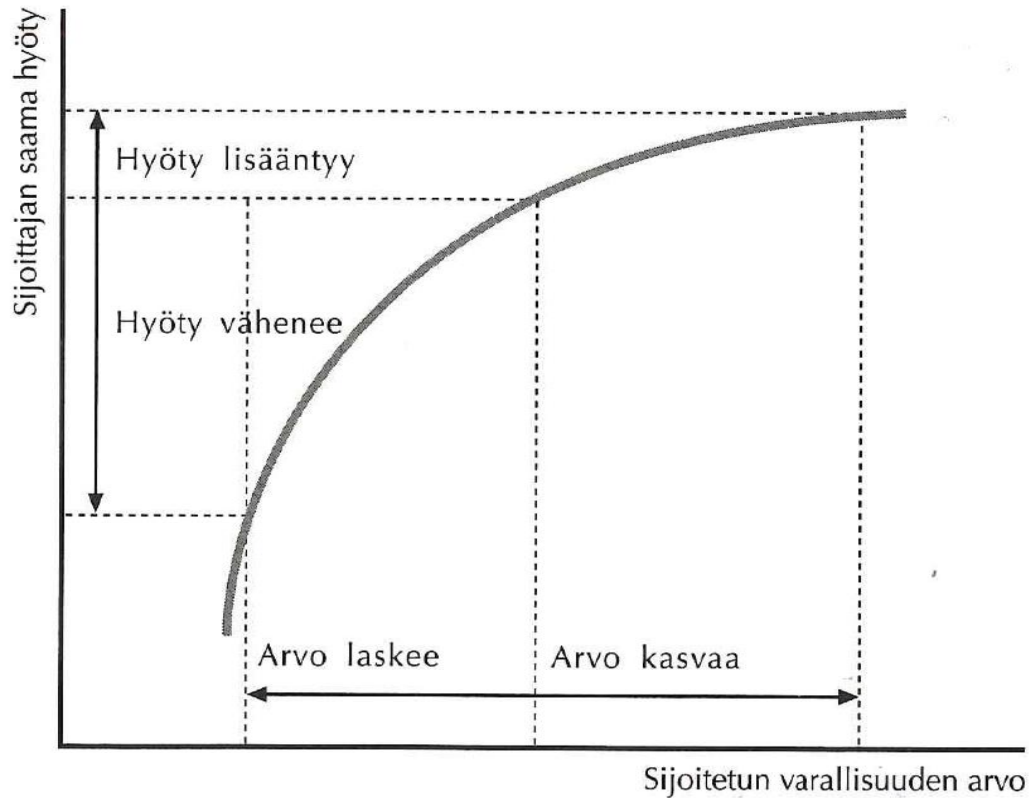

Kuvio 2. Tuotto-odotus, riskitaso ja sijoituksen aikahorisontti (Oksaharju 2012, 23)

3.2 Riskinsietokyky ja tuotto-odotus

Sijoittamista aloitettaessa on aina tiedostettava, että sijoituskohteista riippumatta riskit sisältyvät sijoitustoimintaan. Ennen sijoituskohteiden valitsemista on selvítettävä, millainen on sijoittajan riskinsietokyky, koska se määrittää, millaisia sijoituskohteita ja tuotto-odotuksia omaan portfolioon voidaan sisällyttää. Hyvänä nyrkkisääntönä voidaan pitää tuotto-odotuksen ja riskinsietokyvyn suhdetta; mikäli tuotto-odotus on korkea, voidaan sijoituskohteen riskiä pitää myös korkeana. (Anderson & Tuhkanen 2004, 34). Onnistunut sijoituspäätös ja mahdollinen tappio muodostavat yhdessä hyödyn, jolla voidaan arvioida sijoittajan riskinsietokykyä. Hyödyllä ei varsinaisesti tarkoiteta sijoitusten rahallista tuottoa vaan sijoituspäätösten tuottamaa mielihyvää. Ihanteellisessa tilanteessa portfolio on kasattu sijoituskohteista, joiden tuotto ja riski ovat sopivassa suhteessa, jolloin sijoittaja

saavuttaa maksimaalisen hyödyn. Tuoton ja riskin merkitystä sijoittajan saavuttamaan hyötyyn kuvataan alenevan rajahyödyn periaatteella kuviossa 3. (Kallunki ym. 2008, 33-34.)

Kuvio 3. Alenevan rajahyödyn periaate (Kallunki ym. 2008, 34)

Alenevan rajahyödyn periaatteen mukaan sijoitetun varallisuuden kasvaessa myös sijoittajan saama hyöty lisääntyy, mutta varallisuuden kasvaessa riittävän suureksi sen tuottama hyöty kuitenkin tasoittuu. Päinvastaisessa tilanteessa, kun varallisuuden arvo kääntyy laskuun, se vähentää saavutettua hyötyä huomattavasti enemmän kuin mitä vastaava varallisuuden kasvu lisäisi. (Kallunki ym. 2008, 35.)

3.3 Allokaatiopäätös

Sijoittajan selvitettyä lähtökohdat omalle sijoitussuunnitelmalle on vuorossa allokaatiopäätös eli varojen jakaminen eri sijoituskohteisiin. Allokaatiopäätös perustuu sijoittajan arvioon omasta riskinsietokyvystä sekä hajauttamisen hyötyihin (Kallunki ym. 2008, 55). Varallisuuden jakaminen on merkittävin syy sijoitussalkun tuottojen vaihteluille ja yli 90 prosenttia tästä vaihtelusta on selitettävissä allokaatiopäätöksellä (Andersson & Tuhkanen 2004, 54). Kuten luvuissa 3.1 ja 3.2 on mainittu, tuotto-odotus ja riski kulkevat käsikädessä ja tämä sama pätee myös allokaatiopäätökseen. Allokaatiopäätös määrittelee millainen paino korkean ja matalan riskin sijoitusinstrumenteilla on sijoitussalkussa. Jos osakesalkussa painotetaan enemmän osakesijoituksia esimerkiksi korkosijoitusten sijaan, saadaan salkulle korkeampi tuotto-odotus, mutta samalla riskit kasvavat. Päinvastoin tarkasteltuna suurempi painotus korkosijoituksissa osakesijoituksien sijaan antaa matalamman riskitason, mutta samalla tuotto-odotus on heikompi. (Oksaharju 2013, 72.)

4 Sijoitusinstrumentit

Sijoitusinstrumentit ovat markkinoilla olevia tuotteita, joiden kautta ihmiset pystyvät sijoittamaan pääomaansa haluamiinsa sijoituskohteisiin. Yleisimpiin sijoitus tuotteisiin lukeutuvat esimerkiksi sijoitusrahastot ja pörssiosakkeet (FINE Vakuumus- ja rahoitusneuvonta). Nykyään sijoittajilla on valittavanaan laaja skaala erilaisia sijoitusinstrumentteja, joihin voidaan allokoida varoja. Eri instrumenttien erot syntyvät muun muassa niiden ominaisuuksien kautta, mutta erityisesti tuotto-odotuksen ja riskin mukaan. Korkeamman tuotto-odotuksen sijoitus sisältää väistämättä suuremman riskin ja päinvastoin pienemmän riskin sijoitus tarjoaa matalamman tuotto-odotuksen. (Kallunki ym. 2008, 95).

4.1 Pankkitalletukset

Pankkitalletuksilla tarkoitetaan yksinkertaisuudessaan rahojen säilyttämistä pankkitilillä. Pankkitalletuksia ei varsinaisesti voida pitää sijoitusinstrumenttina, koska inflaatio on useimmiten korkeampi kuin tilille maksettavan koron määrä erityisesti tavanomaisista pankkitileistä puhuttaessa. Tämän takia tilillä olevien varojen määrä voi pikemminkin vähentyä, jos niiden annetaan seistä tilillä vuodesta toiseen. Määräaikaistalletusten osalta tilanne on lähestulkoon sama kuin tavanomaisten pankkitilien kohdalla; korko on usein hyvin pieni, mutta kuitenkin inflaation yläpuolella, jolloin raha säilyttää arvonsa (Hämäläinen 2005, 16). Viime vuosien aikana talletuskorot ovat tosin olleet historiallisen alhaalla. Esimerkiksi elokuussa 2019 kotitalouksien uusien enintään 1 vuoden, yli 1 vuoden ja enintään 2 vuoden ja yli 2 vuoden määräaikaistalletussopimusten yhteenlaskettu keskiporko oli 0,28 prosenttia (Suomen pankki 2019e), kun taas inflaatio oli elokuussa 2019 1,1 prosenttia (Tilastokeskus 2019). Matalat korot ovat myös vaikuttaneet negatiivisesti määräaikaistalletusten suosioon. Suomen pankin mukaan viimeisen kuuden vuoden aikana määräaikaistalletusten kanta on pienentynyt yli 13,4 miljardia euroa ja pelkästään helmikuun 2019 aikana kanta supistui -14,3 prosentin vuosivauhtia (Suomen pankki 2019c). Pankkitalletukset eivät tarjoa suurta tuotto-odotusta, minkä takia riski varojen menettämiseen on häviävän pieni (Hämäläinen 2005, 16). Suomessa pankkitalletuksia on turvaamassa Rahoitusvakausviraston ylläpitämä talletussuojajärjestelmä, joka takaa talletukset 100000 euroon asti, jos esimerkiksi pankin maksukyky heikentyisi pysyvästi tai se ajautuisi konkurssiin (Simola 2019).

4.2 Osakesijoittaminen

Lyhyesti määriteltynä osake on osuus yhtiöistä. Osakkeenomistajana sijoittajalla on oikeus omistuksensa suuruiseen osuuteen kohdeyhtiön liiketoiminnasta kertyneeseen tuottoon. Mitä suuremman osuuden kohdeyhtiön osakkeista omistaa,

sitä suurempi on myös mahdollinen tuotto ja päätösvalta yhtiökokouksessa (Ok-saharju 2012, 37). Heinäkuussa 2019 Suomalaisten liikkeeseen laskemien pörssi-noteerattujen osakkeiden markkina-arvoinen kanta oli noin 248 miljardia euroa (Suomen pankki 2019d).

Osakesijoittaminen on käytännössä suoraa sijoittamista pörssissä noteerattuihin yhtiöihin. Pörssiin listautuneet julkiset osakeyhtiöt ovat laskeneet liikkeelle omia osakkeitaan, joilla sijoittajat voivat käydä arvopaperikauppaa. Tietyn pörssi-yhtiön osakkeen hintaan vaikuttaa sen kysyntä arvopaperimarkkinoilla, joka on suoraan sidoksissa yhtiön taloudelliseen menestykseen. Yksittäinen sijoittaja ei juurikaan pysty omilla toimillaan vaikuttamaan osakkeen hinnan vaihteluihin, mutta hyödyntämällä hajauttamista sijoitussalkun rakentamisen apuna hän voi pienentää tappioiden riskiä, jos kurssit kääntyvät laskuun (FINE Vakuutus- ja rahoitusneuvonta). Pörssiosakkeiden arvonmuutoksia kuvaava pörssi-indeksi on erittäin tärkeä indikaattoria, kun tarkastellaan millaiset ovat makrotalouden tulevaisuuden näkymät. Riippumatta siitä onko kurssikehitys nousussa vai laskussa, pörssi-indeksi kertoo kuinka valoisana tai synkkänä sijoittajat näkevät talouden tulevaisuuden näkymät (Saario 2016, 18).

Osakesijoittajan tuotto koostuu osakkeiden arvonnoususta ja osingosta, joka maksetaan yleensä vuosittain. Osingolla tarkoitetaan yhtiön maksamaa osuutta sen voitosta osakkeenomistajille. Yhtiökokous tekee päätöksen osingonmaksusta eli osakkeenomistajat päättävät lopulta maksaako yhtiö osinkoa vai ei. Osakkeenomistajan kannalta voittojen jättäminen yhtiöön on yhtä lailla viisas ratkaisu, koska jakamaton voitto voidaan sijoittaa yhtiön tulevaisuuden rakentamiseen esimerkiksi investointien kautta. Osakkeen arvonnousu syntyy, kun sijoittaja myy omistamansa osakkeen korkeammalla hinnalla kuin mitä sen ostohinta on ollut eli osakkeenomistaja saa osakkeelleen myyntivoittoa. (Pörssisäätiö 2017, 9.)

Osakesäästötili

Yksi suuri uudistus finanssimarkkinoilla on mahdollisuus avata henkilökohtainen osakesäästötili vuoden 2020 alusta alkaen. Osakesäästötili on tili, johon yksityis-sijoittajat voivat siirtää varojaan ja sijoittaa näitä eteenpäin pörssiosakkeisiin tai First North -osakkeisiin. Osakesäästötili on siis tarkoitettu ainoastaan edellä mainittujen osakkeiden ostoon, joten esimerkiksi sijoitus- tai korkorahastoihin ei pysty osakesäästötilin kautta sijoittamaan. Tilille voi sijoittaa enintään 50000 euron edestä pääomaa, mutta sijoitusten arvo voi nousta yli tämän enimmäismäärän tai laskea sen alle. Sijoittajan näkökulmasta etuna on tilillä tapahtuvan arvopaperikaupan verotusmenettely. Tuotosta tai osingosta maksetaan veroa siinä vaiheessa, kun varoja nostetaan tililtä eli jokaisesta tilin sisällä tapahtuvasta ostosta tai myynnistä ei erikseen makseta veroa vaan ainoastaan, kun tililtä nostetaan varoja. Sijoittaja pystyy siis hyödyntämään aiempaa paremmin korkoa korolle -ilmiötä, koska osingot voi sijoittaa uudelleen osakesäästötilin sisällä ilman että välissä joutuu maksamaan veroa. Verotuksessa on kuitenkin huomioitavaa, että kaikki tilille saatu tuotto on veronalaista toisin kuin 15 prosenttia arvo-osuus-tilillä olevien kotimaisten pörssiosakkeiden osingoista, jotka ovat verovapaita. (Valtiovarainministeriö 2018; Vero 2019.)

Esimerkiksi yksityissijoittaja siirtää 1000 euroa osakesäästötilille ja vuoden päästä hänen sijoituksensa arvo on noussut 1500 euroon eli hän on kerryttänyt 500 euroa tuottoa sijoitukselleen. Jos henkilö päättää nostaa puolet varoistaan eli 750 euroa, hänen verottavaksi pääomatuloksi lasketaan puolet tuotosta, joka on tässä tapauksessa 250 euroa. (Valtiovarainministeriö 2018.)

4.3 Sijoitusrahastot

Sijoitusrahastot perustuvat rahastoyhtiöiden säästäjiltään keräämiin varoihin, jotka rahastoyhtiö sijoittaa moniin eri sijoituskohteisiin, kuten osakkeisiin ja joukkovelkakirjoihin ja nämä yhdessä muodostavat sijoitusrahaston. Rahaston sisällä rahasto-osuudet jakaantuvat yhtä suuriin osuuksiin ja antavat yhtäläiset oikeudet rahastossa olevaan pääomaan. Rahastoyhtiö vastaa varojen hoitamisesta ja sen toimintaa valvoo säilytysyhteisö. (Pörssisäätiö 2015b, 5.)

Sijoitusrahastojen pääoma koostuu siinä olevista rahasto-osuuksista. Pääoman määrä ei ole kuitenkaan koskaan vakio, koska uudet sijoitukset ja nykyisten sijoitusten lunastaminen aiheuttavat normaalia vaihtelua. Toinen vaihtelua aiheuttava tekijä on rahastossa olevien sijoitusten arvoon vaikuttavien tekijöiden, kuten pörssikurssien tai korkotasojen arvonmuutokset. Rahaston varoja ei omista rahastoyhtiö itse vaan varansa siihen sijoittaneet henkilöt tai yhteisöt sillä osuudella, jonka he ovat rahasto-osuuksiin sijoittaneet. Näiden sijoitusten arvo määräytyy sijoitusrahaston omistamien sijoituskohteiden markkina-arvon perusteella. Kun markkina-arvo on selvillä, pystytään laskemaan yksittäisen rahasto-osuuden arvo. Rahasto-osuudet eivät ole perinteisiä kaupankäynnin kohteita pörssissä, kuten osakkeet, vaan niiden pääoman annetaan nousta ja laskea siinä suhteessa, kun niitä ostetaan lisää ja lunastetaan pois. Poikkeuksena ovat ETF:t (Exchange traded fund), jotka ovat julkisessa kaupankäynnissä mukana olevia sijoitusrahasto-osuuksia, joiden hinta määräytyy kysynnän ja tarjonnan mukaan. ETF:t ovat useimmiten indeksirahastoja tai UCITS-rahastoja eli sijoitusrahastodirektiivin mukaisia sijoitusrahastoja. (Pörssisäätiö 2015b, 5-7.)

Rahastot maksavat sijoittajille tuottoa muun muassa korkojen, osinkojen sekä arvonmuutosten kautta. Tuoton jakaminen muodostuu kasvu- tai tuotto-osuuksien kautta. Tuotto-osuuksien omistajille maksetaan tuottoa yleensä vuosittain, kun taas kasvuosuuksien tuotto ohjataan kasvattamaan osuuksien arvoa. Sijoitusrahastojen riski puolestaan perustuu sijoituskohteiden riskiin. Hajauttaminen pätee

yhtä lailla rahastosijoittamisessa kuin osakesijoittamisessakin, sillä erotuksella, että sijoittaja ei itse voi vaikuttaa muuhun kuin rahaston kokonaisriskiin valitsemalla omaan sijoitusstrategiaan sopivia rahastoja. Sijoitusrahasto hajauttaa sen sisältämät sijoitukset useisiin eri kohteisiin esimerkiksi eri toimialoille, jotta mahdolliset tappiot pystytään kattamaan muiden sijoituskohteiden tuotoilla. Jokaista sijoitusrahastoa koskee tiukat määräykset, joiden puitteissa sen on toimittava ja tämä onkin sijoitusrahastojen suurimpia etuja; ostajan ei itse tarvitse miettiä osakkeiden hajauttamista eri kohteisiin, vaan sijoitusrahaston kautta hän hankkii valmiiksi hajautetun salkun, jonka kautta on mahdollisuus sijoittaa kohteisiin, jotka olisivat muuten yksityissijoittajan saavuttamattomissa, kuten monet rahamarkkinavälineet. (Pörssisäätiö 2015b, 6.)

Sijoitusrahastot eroavat toisistaan muun muassa sijoituskohteiden tai sijoituspolitiikan kautta. Suomalaisten sijoitusrahastojen sääntöjä valvoo finanssivalvonta, joista selviää, millainen rahasto on kyseessä. Sijoitusrahastolakia *sovelletaan rahastoyhtiöiden ja säilytisyhteisön harjoittamaan toimintaan sekä yhteissijoitusyrityksen osuuksien markkinoimiseen yleisölle* (Sijoitusrahastolaki 2019,1§). Sijoitusrahastolain mukaan sijoitusrahastot jaotellaan kahteen ryhmään: vaihtoehtorahastoihin ja UCITS-rahastoihin. Nämä kaksi rahastotyyppiä erottavat toisistaan niiden sääntely. UCITS-rahastoilla on tarkat säännöt mihin ja millaisiin kohteisiin varat saa sijoittaa, kun taas vaihtoehtorahastot voivat sijoittaa vapaammin haluamiinsa kohteisiin, eikä niiden toimintaa säännellä yhtä tarkasti. Sijoittajille rahastot jakautuvat tutummin lyhyen ja pitkän koron rahastoihin, osakerahastoihin, indeksirahastoihin ja jo aikaisemmin mainittuihin ETF-rahastoihin. (Pörssisäätiö 2015b, 7.)

Lyhyiden ja pitkien korkojen rahastojen suurimpana erona on niiden laina-aika. Lyhyen koron rahastot sijoittavat pääomansa rahamarkkinasijoituksiin, joiden laina-aika on enintään vuoden. Esimerkkinä valtion tai pankkien korkoinstrumentit. Pitkän koron rahastot puolestaan sijoittavat varansa suurimmaksi osin pitkäaikaisiin joukkovelkakirjoihin, joiden juoksuaika on yli vuoden. Sekä lyhyiden että

pitkien korkojen rahastoissa tuotto koostuu korosta. Lyhyen koron rahastojen tavoitteena on ylittää kolmen kuukauden EURIBOR-koron tuotto pitkällä aikavälillä, kun taas pitkän koron rahastot pyrkivät saavuttamaan viitelainaindeksiä paremman kehityksen. Edellä mainittujen lisäksi on myös olemassa keskipitkän koron rahasto, joka sijoittaa lyhyt ja pitkäaikaisiin korkoinstrumentteihin riippuen mitkä ovat korkomarkkinoiden tuotto-odotukset. Tämänkaltaista lyhyen ja pitkän koron sijoituksia yhdistelevää rahastoa kutsutaan myös yhdistelmäkororahastoksi. (Pörssisäätiö 2018, 21, 27-28.)

Osakerahastojen pääasiallinen sijoituskohte ovat osakkeet. Rahastot voivat sijoittaa pääomiaan esimerkiksi tietyn kokoisiin yrityksiin, kuten suurikokoisiin ja vakavaraisiin blue chip-yhtiöihin tai pieniin ja keskisuuriin eli small cap-yhtiöihin. Esimerkiksi toimialan tai maantieteellisen sijainnin mukaan sijoittaminen on myös normaalia. Osakerahastojen tuotto-odotus on useasti sidottu vertailu eli benchmark-indeksiin, missä yksittäisen rahaston tuottotavoitteen odotetaan ylittävän sijoituskohteiden mukaan valitun indeksin. Esimerkkinä OMX Helsinki Cap -tuottoindeksi, joka kuvaa Suomen osakemarkkinoiden keskimääräistä kurssikehitystä, kun osingot lasketaan mukaan. Jokaisen yksittäisen yhtiön painoarvo rahastossa on kuitenkin rajoitettu 10 prosenttiin, kuten myös rahaston sijoitukset yhteen yhtiöön ovat rajattu 10 prosenttiin. Suomeen sijoittavilla rahastoilla käytössä voisi olla OMX Helsinki Cap-indeksi, mutta esimerkiksi euroalueella vertailuindeksinä voisi olla Dow Jones EURO STOXX 50 -indeksi, joka kertoo blue chip-yhtiöiden kehitystä euroalueella. (Pörssisäätiö 2015b, 8.)

Edellä mainittua EURO STOXX 50 -indeksiä käytetään siis vertailuindeksinä osakerahastoissa, mutta sitä voidaan käyttää myös indeksirahastojen sijoituskohteena. Indeksirahastot sijoittavat tietyn indeksin sisälle kuuluviin osakkeisiin, kuten edellä mainittuun EURO STOXX 50 -indeksiin. Siinä missä osakerahasto valitsee itse osakkeet, joihin se sijoittaa, indeksirahasto ostaa osakkeita samassa suhteessa kuin niiden painoarvo indeksissä. (Pörssisäätiö 2015b, 8-9.)

Tavanomaisista sijoitusrahastoista eniten eroaa Hedge Fund -sijoitusrahasto. Hedge Fund -rahastot luokitellaan erikoissijoitusrahastoiksi, joka pyrkii tekemään tuottoa riippumatta, millainen on vallitseva markkinatilanne. Näiden rahastojen sijoitukset eivät rajoitu esimerkiksi pelkkiin osakkeisiin, vaan sijoituskohteina toimivat niin listaamattomat ja listatut yhtiöt kuin korkotuotteet ja johdannaiset. Rahastojen riskejä vertailtaessa Hedge Fund -rahastot kuuluvat suuririskisimpien sijoitusrahastojen joukkoon. (Pörssisäätiö 2015a.)

4.4 Asuntosijoittaminen

Viime vuosien aikana sijoitusasuntojen hankinta on yleistynyt Suomessa huomattavasti. Vuosien 2006-2016 aikana vuokratuloa saavien yksityishenkilöiden lukumäärä on kasvanut noin 76500 henkilöllä. Kehitykseen ovat johtaneet matala korkotaso, joka mahdollistaa edullisen lainan, muiden sijoitusten kuten korkosijoitusten heikot tuotot ja vuokra-asuntojen kysynnän kasvu (Pellervon taloustutkimus 2018). Heinäkuussa 2019 uusia asuntolainoja nostettiin 1,7, miljardin euron edestä, mikä on suurin määrä sitten vuosien 2007-2008. (Suomen pankki 2019a.)

Asuntosijoittaminen sitoo erityisesti alkuvaiheessa melko suuria määriä pääomaa verrattuna esimerkiksi osakesijoittamiseen, mutta asuntosijoittajien apuna on velkavipu. Tätä voidaan toki hyödyntää muissakin sijoitusmuodoissa, mutta asuntoja vastaan sijoittajan on mahdollista saada huomattavasti parempi vakuusarvo. 70–80 %:n vakuusarvot eivät ole lainkaan tavattomia, mikä tarkoittaa, että esimerkiksi 150000 euron asuntoon pankki myöntäisi 105000 euron lainan 70 %:n velkavivulla, ja näin sijoittajalla täytyisi olla 45000 euron alkupääoma 150000 euron asuntoa varten (Orava & Turunen 2013, 37-38). Asuntosijoittajan tuotto koostuu vuokratuotoista ja asunnon arvonnoususta. Näistä kahdesta vuokratuotto on arvonnousuun nähden huomattavasti vakaampaa tuottoa, koska arvonnousun kautta saatu tuotto vaatii sijoittajan puolelta hyvää pelisilmää, jotta myynti ajoitetaan suotuisan markkinatilanteen vallitessa. (Orava & Turunen 2013, 41). Kuten

muissakin sijoitusmuodoissa asuntosijoittamisessakin on omat riskinsä. Sijoittajan mukaan riskit vaihtelevat esimerkiksi velan määrän, asunnon sijainnin tai koon ja kunnan mukaan. Riippuen sijoitustyylistä toiselle yleisen hintatason nousu asuntojen osalta voi olla lähes merkityksetön, mutta lainojen korkojen merkittävä nousu olisi huomattavasti suurempi riski, kun taas toiselle taloyhtiön kulu- tason nousu aiheuttaisi vastikeriskin. (Orava & Turunen 2013, 197-198.)

ASP-Tili

ASP eli asuntosäästöpalkkiotili on tarkoitettu 15–39 -vuotiaiden ensiasunnon ostajien tueksi. Kun tulevan asunnon hinnasta on säästetty vähintään 10 %, pankki voi myöntää ASP-lainan, johon kuuluu maksuton valtioneuvoston takaus. Etuina muihin ensiasuntoa varten tarkoitettuihin lainoihin ovat alhaisempi korko sekä valtion korkotuki ensimmäisen kymmenen vuoden ajaksi. Näiden lisäksi tilille maksetaan yhden prosentin vuotuista verovapaata korkoa ja säästötavoitteen täytyttyä 2–4 prosentin lisäkorko ensimmäisen kuuden vuoden ajalta säästämisen aloittamisesta. ASP-säästämistä koskee kuitenkin tietyt reunaehdot, joita lainanottajan on noudatettava: tilille on tehtävä talletuksia vähintään 150 eurolla, mutta enintään 3000 eurolla yhden vuosineljänneksen eli kolmen kuukauden aikana. Talletuksia tilille on myös tehtävä vähintään kahdeksana vuosineljänneksenä. Kuten aiemmin mainittiin, asuntosäästöpalkkiotili on tarkoitettu ensiasunnon ostajia varten. Jos on aiemmin omistanut yli 50 % asunnosta ei ole oikeutta avata ASP-tiliä. (Valtionkonttori.)

4.5 Muut sijoitusmuodot

Joukkovelkakirjalainat eli obligaatiot ovat velkakirjoja, jotka on laskettu markkinoille sijoittajien saatavilla. Sijoitettaessa joukkovelkakirjalainaan sijoittaja lainaa rahaa velkakirjan liikkeellelaskijalle, joka voi olla esimerkiksi valtio tai yhtiö. Liikkeellelaskija puolestaan lupaa maksaa obligaatiolle ennalta määrätyn koron, jota kutsutaan myös kuponnikoroksi, lainan juoksuajalle ja maksaa velan takaisin sen

erääntyessä. (Sijoitustieto 2015.) Vuonna 2018 Suomessa laskettiin liikkeelle euronääräisiä joukkovelkakirjalainoja noin 13,4 miljardin euron edestä, josta suurimpana liikkeeseenlaskijana oli valtionhallinto noin 10 miljardin euron arvosta (Suomen pankki 2019b).

Vapaaehtoiset eläkevakuutukset perustuvat siihen, että vakuutuksen ottaja maksaa vakuutusmaksuja vakuutusyhtiölle ja tämä palauttaa maksut sekä kertyneen tuoton, kun eläkesäästäjä saavuttaa laissa määrätyn iän. Toinen vaihtoehto eläkesäästöjen kartuttamiseen on vuonna 2010 voimaan tullut PS-tili eli pitkäaikaissästötili, jota avatessa säästäjä tekee sopimuksen palveluntarjoajan kanssa, jossa määritellään esimerkiksi sijoituskohteet ja sijoitettava pääoma. Jatkossa eläkesäästäjä siirtää pääomaa PS-tilille ja palveluntarjoaja, kuten pankki tai sijoitusrahastoyhtiö, siirtää varat sopimuksessa määriteltyihin sijoituskohteisiin. Eläkevakuutuksien, kuten myös pitkäaikaissästötilille säästämisen etuna ovat verovähennykset, joita eläkesäästäjä pystyy hyödyntämään enintään 1700 euroa vuodessa. Maksimivähennyksen edellytyksenä on, että vuoden aikana on säästänyt pitkäaikaissästötilille, vapaaehtoiseen eläkevakuutukseen tai molempiin yhteensä 5000 euroa ja verotettavien pääomatulojen tulee olla yli 30000 euroa. Eläkesäästöjä kannattaa kuitenkin ryhtyä nostamaan vasta, kun säästäjä täyttää laissa määrätyn iän, joka on ennen vuotta 2013 tehtyihin sopimuksiin 63–68 vuotta ja 2013 vuoden jälkeen tehtyihin sopimuksiin 68–70 vuotta, jotta verovähennyksen pystyy hyödyntämään. (Veronmaksajat 2018a; Veronmaksajat 2018b.)

Kryptovaluutta on näkymätöntä virtuaalista valuuttaa, joka mahdollistaa anonyymien kaupankäynnin muiden kryptovaluutan käyttäjien kanssa. Nykyisin yleisin ja mediassakin laajalti huomioitu kryptovaluutta on bitcoin. Kryptovaluutat kuten bitcoin eivät ole millään tavalla säänneltyjä perinteisen pankkitoiminnan tapaan vaan niiden käyttäjät ylläpitävät tätä järjestelmää. Bitcoin perustuu avoimeen lähdekoodiin eli käytännössä kuka tahansa sen käyttäjästä pystyy muokkaamaan ja kehittämään sitä. (Kuutti 2017, 22.)

Ensimmäiset bitcoinit laskettiin liikkeelle vuonna 2009, jolloin sen arvo oli lähes mitätön, mutta maaliskuussa 2013 yhden bitcoinin arvo nousi noin 100 dollariin, jonka jälkeen saman vuoden joulukuuhun mennessä noin 1100 dollariin bitcoinilta. Joulukuussa 2017 yhden bitcoinin arvo kävi noin 19500 eurossa, mutta nykyään sen arvo on noin 8500 euroa. (Bitcoin price history chart 2019.)

5 Tutkimusprosessi

5.1 Aiemmat tutkimukset

Nuorten sijoittamisesta ja säästämisestä on tehty aiempina vuosina useita opinnäytetöitä sekä muiden rahoitusinstituutioiden tutkimuksia. Tässä opinnäytetyössä käytän vertailuaineistona Oulun seudun ammattikorkeakoulun opiskelijoiden Tuomo Pölläsen ja Olli Simosen tekemää opinnäytetyötä ”Oulun seudun ammattikorkeakoulun tradenomiopiskelijoiden säästämisen tutkimus” vuodelta 2013. Pölläsen ja Simosen tutkimuksesta käy ilmi, että tutkittavan joukon yleisin säästämisen muoto on tilille säästäminen, jonka jälkeen tulevat osake- ja rahastosijoittaminen. Tilille säästämisen suosiota perustellaan ylimääräisen rahan puutteella, mikä olikin tutkimuksen mukaan suurin syy siihen, miksi opiskelijat eivät säästä tai sijoita. Suomalaisia kuvattiin myös turvallisuushaluisiksi eli vältetään muiden sijoituskohteiden suurempia riskejä ja suositaan pääomaturvattuja talletustilejä. Tutkimukseen osallistuneista 220 henkilöstä 39 prosenttia oli vastannut, ettei sijoita tai säästä tällä hetkellä mihinkään. (Pöllänen & Simonen 2013, 48.)

Tulevaisuudessa eniten mielenkiintoa herättivät tilille säästäminen ja asuntosijoittaminen, puolestaan yli puolet vastanneista kertoi, ettei ole lainkaan kiinnostunut joukkovelkakirjalainoista. Erittäin pienin suosion tulevaisuuden sijoituskohteissa saavuttivat myös vapaaehtoinen eläkevakuutus ja PS-tili. Pölläsen ja Simosen tutkimuksen mukaan heikon eläkesäästämisen suosion taustalla on sijoi-

tussuunnitelman ja tavoitteen puuttuminen, joka löytyi vain 10 prosentilla vastanneista. Sijoitussuunnitelman puuttumisesta huolimatta 39 prosenttia vastaajista ilmoitti säästämisen olevan ajankohtaista nyt ja kolmannes viimeistään 2–5 vuoden kuluessa. Säästettävien ja sijoitettavien varojen yleisin alkuperä oli palkkatulo, joka selittyy vastaajien työssäkäyntiprosentilla, joka oli 30. Suosituimmaksi säästämisen kohteeksi paljastui oman asunnon ostaminen, joka löytyi 52 prosentilla kyselyyn vastanneista. Vaurastuminen oli toiseksi suosituin säästämisen tavoite, joka herätti tekijöissä ristiriitaisia ajatuksia, koska suurin osa tutkimukseen osallistuneista oli valmis sijoittamaan 1-4 vuodeksi, jota kuvailtiin lyhyeksi ajaksi vaurastua. (Pöllänen & Simonen 2013, 48-49.)

Tutkimuksen mukaan suurimmalle osalle opiskelijoista oli vaikeuksia arvioida omaa riskinsietokykyä, joka johtui Pölläsen ja Simosen mukaan haluttomuudesta riskinottoon. Aiemmin mainitun rahan puutteen lisäksi kolmannes vastaajista kertoi tiedon puutteen olleen syy sijoitushaluttomuuteen, joka voi olla tekijöiden mukaan yksi syy matalaan riskinsietokykyyn ja riskittömien talletustilien suosioon. Tekijät tutkivat myös eroja miesten ja naisten välisessä sijoituskäyttäytymisessä, josta selvisi, että miehet ovat keskimäärin kiinnostuneempia talouden seuraamisesta sekä erilaisista sijoituskohteista, kun taas naiset suosivat talletustilejä ja ovat varovaisempia ja suunnitelmallisempia kuin miehet, jotka ovat valmiita ottamaan suurempia riskejä. (Pöllänen & Simonen 2013, 49-50.)

5.2 Tutkimusmenetelmä

Opinnäytetyössä käytetään tutkimusmenetelmänä määrällistä eli kvantitatiivista tutkimusta. Tutkimus on rajattu Saimaan ammattikorkeakoulun tradenomiopiskelijoihin. Tradenomiopiskelijoiden joukosta kysely rajattiin vielä tarkemmin laskentatoimen, juridiikan ja markkinoinnin 2017, 2018 ja 2019 aloittaneisiin opiskelijoihin. Vastaukset kerättiin viikolla 46 ja niitä saatiin kaikilta muilta ryhmiltä paitsi laskentatoimen 2019 aloittaneilta opiskelijoilta. Kysely toteutettiin Webropol-kyselysovelluksen kautta luodulla kysellä. Kyselypohja oli lähes sama kuin Pölläsen

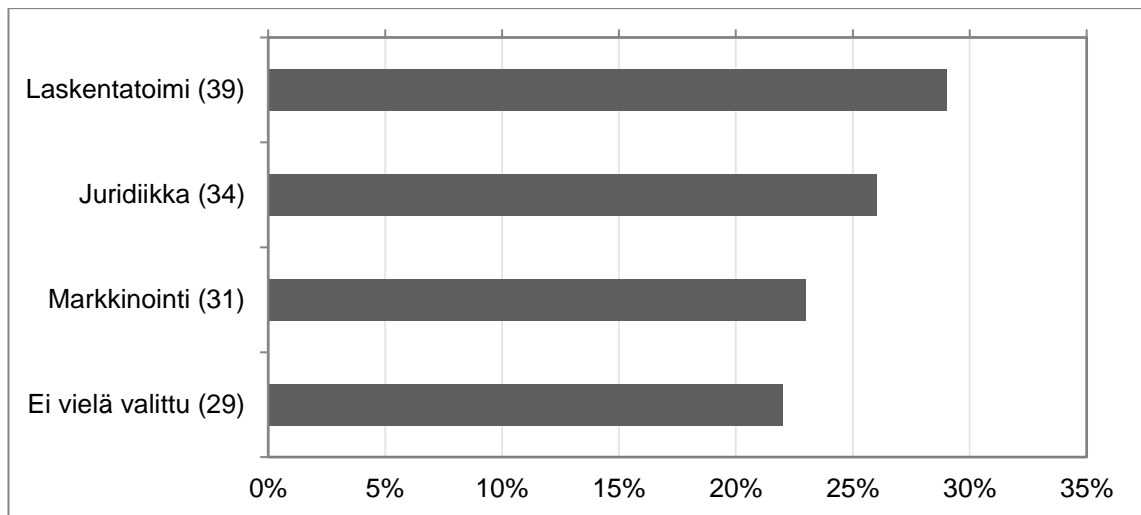
ja Simosen opinnäytetyössä, koska näin tulokset ovat keskenään vertailukelpoisia ja niiden analysointi on tarkempaa. Erona olivat muutamat lisäkysymykset liittyen esimerkiksi kryptovaluuttaan ja osakesäästötiliin. Kävin itse vierailemassa kyseisten ryhmien oppitunneilla kertomassa, mikä on opinnäytetyöni aihe ja minkä takia olen kyselyä toteuttamassa. Lopuksi jaoin opiskelijoille hyperlinkin, jonka kautta he pääsivät vastaamaan kyselyyn. Kysely toteutettiin täysin anonyymisti eli minkäänlaisia nimitietoja vastaajista ei kerätty.

Päätin vierailla henkilökohtaisesti ryhmien luona, koska näin sain suuremman määrän vastauksia ja pystyin itse kertomaan opiskelijoille, minkälaista kyselyä olin teettämässä. Tarvittaessa pystyin vastaamaan kyselyyn liittyviin kysymyksiin, koska olin itse paikan päällä. Vierailut ryhmien luona vähentävät myös tutkimuksen katoa eli kyselyn vastaamatta jättämistä sekä nostavat tutkimuksen reliabilitettiä eli tulosten tarkkuutta, koska mahdollisilta väärinkäsityksiltä vältetään todennäköisemmin, kun vastaajilla on jo hieman pohjatietoa aiheesta (Heikkilä 2014, 28).

6 Tutkimustulokset

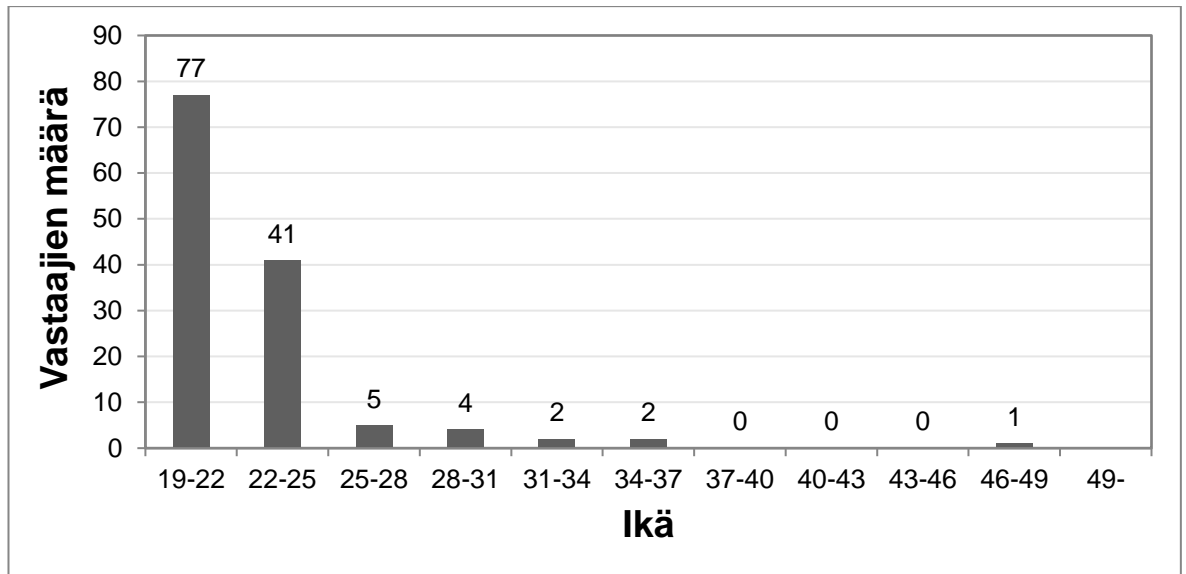
6.1 Vastaajien taustatietoa

Tutkimuksen kyselyyn vastasi yhteensä 133 opiskelijaa Saimaan ammattikorkeakoulun laskentatoimen, juridiikan ja markkinoinnin 2017, 2018 ja 2019 aloittaneista opiskelijoista. Kuvioista 4 näkyy vastausten jakautuminen eri suuntautumisvaihtoehtojen välillä. Vastaukset jakautuivat melko tasaisesti kaikkien kolmen suuntautumisvaihtoehdon mukaan, mutta mukana on myös 29 vastausta opiskelijoilta, jotka eivät ole vielä suuntautumisvaihtoehtoa valinneet eli he ovat 2019 opintonsa aloittaneita opiskelijoita.

Kuvio 4. Suuntautumisvaihtoehto

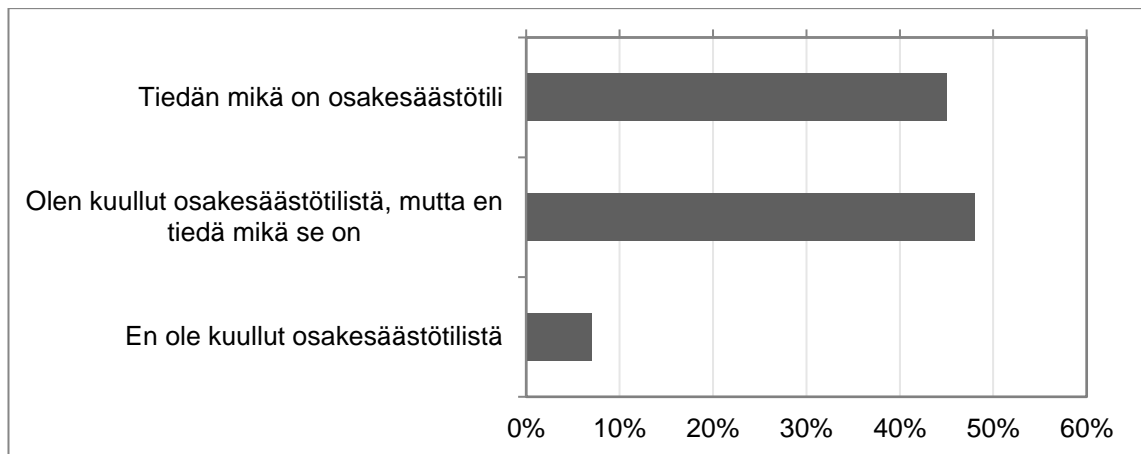
Kyselylomakkeen kysymykset 1–5 (Liite 1) liittyivät vastaajien perustietoihin, kuten ikään, opiskeluun ja työssäkäyntiin. Vastaajista miehiä oli 47 prosenttia ja naisia 53 prosenttia. Kuvio 5 kertoo kyselyyn vastanneiden ikäjakauman. Opin näytetyö oli tarkoitus suunnata nuoriin henkilöihin ja vastaajista 118 henkilöä kuuluu ikäryhmään 19–25 vuotiaat. Nuorin kyselyyn vastannut opiskelija oli 19-vuotias ja vanhin 49-vuotias. Vastaajista 61 henkilöä oli vastaushetkellä osa-aikatoissa ja yksi henkilö koko-aikatoissa. Loput 71 opiskelijaa eivät olleet työssuh- teessa.

Kuvio 5. Vastaajien ikä

6.2 Sijoittamisen ilmiöt

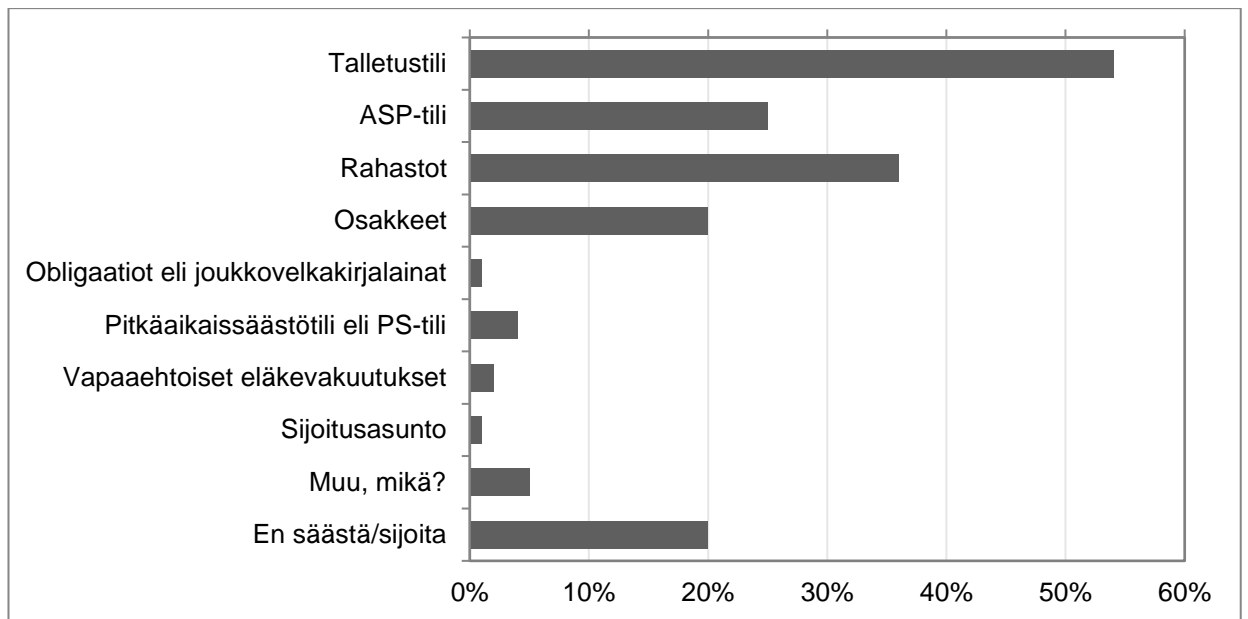
Kyselylomakkeen (Liite 1) kysymykset 10-11 liittyivät sijoittamisen ilmiöihin, jotka ovat olleet viimeisimpien vuosien aikana pinnalla tai tulevat muuttamaan sijoitusmaailmaa. Opiskelijoilta kysyttiin, kuinka paljon tietoa heillä on osakesäästötilistä, joka tulee kaikkien saataville vuoden 2020 alusta. Kaikista vastaajista 45 prosenttia tietää mikä on osakesäästötili ja 48 prosenttia on kuullut osakesäästötilistä, mutta ei tiennyt mikä se on. Ainoastaan 7 prosenttia ei tiennyt mikä on osakesäästötili (Kuvio 6). Kysymys 11 (Liite 1) liittyi kryptovaluuttaan, jota omisti 133 opiskelijasta 6 henkilöä, joista 5 oli miehiä ja 1 nainen (Liite 2).

Kuvio 6. Osakesäästötili

6.3 Sijoituskohteet ja sijoitushaluttomuus

Vastaajien keskuudessa ylivoimaisesti suosituin sijoituskohde oli talletustili, joita oli 54 prosentilla vastaajista. Talletustilin jälkeen suosituimmat sijoituskohteet ovat rahastot ja ASP-tili, näitä oli yhteensä 61 prosentilla eli 81 opiskelijalla kaikista vastanneista. Osakesijoittajia löytyi vastaajien joukosta 20 prosenttia ja se oli neljänneksi suosituin sijoittamisen muoto. Joukkovelkakirjalainat, pitkäaikais-säästötili, vapaaehtoiset eläkevakuutukset ja sijoitusasunto saavuttivat vähiten suosiota ja yhteensä 8 prosentilla eli 9 henkilöllä on omistuksia näissä kohteissa. 7 vastaajaa oli vastannut kohtaan ”muu, mikä?” ja he olivat sijoittaneet muun muassa Osuuspankin säästölippaaseen, vertaislainoihin, virtuaalivaluuttaan ja peli-sijoittamiseen (Kuvio 7).

Kuvio 7. Sijoituskohteet

Opiskelijoilta kysyttiin myös syytä sille, miksi he eivät sijoita tai säästä. Merkittävimmät syyt sijoitus- tai säästämishaluttomuudelle olivat rahan ja tiedon puute. 56 prosentille syynä oli rahan puute ja 50 prosentille tiedon puute. Nämä edellä mainitut nousivat esiin myös ”muu, mikä?”-kohdan valinneilla. Yleinen maailman taloudellinen tilanne oli syynä sille 11 prosentille miksi he eivät säästä tai sijoita. Ainoastaan 3 prosenttia vastanneista kertoi, ettei ole kiinnostunut sijoittamisesta tai säästämisestä (Liite 2).

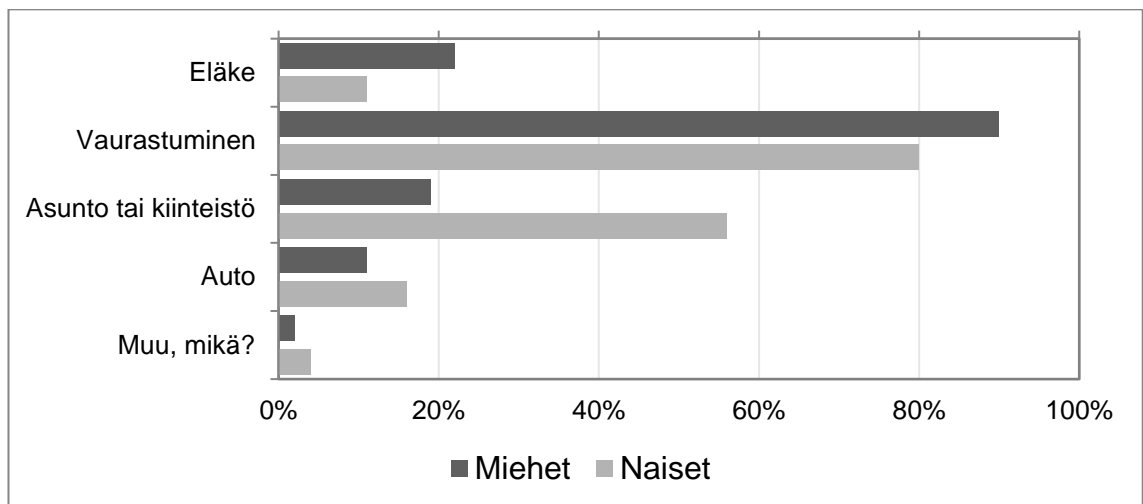
6.4 Säästämisen ja sijoittamisen ajankohtaisuus

Kysymyksissä 8 ja 12 (Liite 1) kysyttiin opiskelijoiden säästämisen ja sijoittamisen ajankohtaisuudesta ja sijoitushorisontista. Suurin osa opiskelijoista (65 prosenttia) kokee, että säästäminen ja sijoittaminen ovat heille ajankohtaista nyt (Liite 2) ja 59 prosenttia vastanneista kertoo, että olisivat valmiita sijoittamaan tai säästämään yli 10 vuoden sijoitushorisontilla (Liite 2). Kyselyyn vastanneista 28 prosenttia kertoo, että sijoittaminen tai säästäminen on heille ajankohtaista 1-5 sisällä ja 4 prosenttia 5 vuoden jälkeen (Liite 2). Sijoitushorisontista kysyttäessä,

yksikään opiskelija ei vastannut olevansa valmis sijoittamaan tai säästämään alle vuoden aikajaksolla. 1–4 neljän vuoden sijoitushorisonttia suosi 18 prosenttia vastanneista ja 4–9 vuoden 23 prosenttia vastanneista (Liite 2).

6.5 Sijoitustavoitteet ja sijoitettavien varojen alkuperä

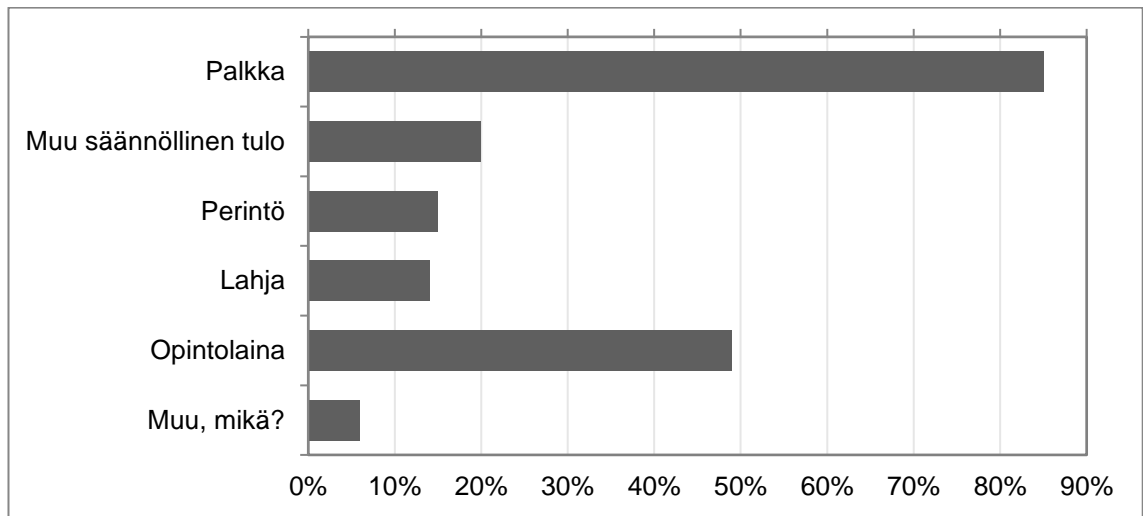
Ensisijaisena säästämisen- ja sijoittamistavoitteena opiskelijoiden keskuudessa on selkeästi vaurastuminen, minkä vastasi 85 prosenttia. Toiseksi suosituimpana vaihtoehtona oli asuntoon tai kiinteistöön säästäminen. Eläkkeen kartuttamista tavoittelee 17 prosenttia ja autoon säästäminen on 14 prosentin tavoitteena (Kuvio 8). Miesten ja naisten välisiä eroja käsittelemme tarkemmin luvussa 6.7 sukupuolten ja suuntautumisvaihtoehtojen väliset erot.

Kuvio 8 Sijoitus- ja säästämistavoitteet

Kysymyksessä 17 (Liite 1) kysyttiin mikä on opiskelijoiden säästettävän ja sijoitettavan pääoman alkuperä. Kuvio 9 näemme, että selkeästi merkittävin osuus, 85 prosenttia, säästettävästä ja sijoitettavasta pääomasta on peräisin palkkatulosta. Toiseksi suosituimpana vaihtoehtona on opintolaina, säästämiseen tai sijoittamiseen on käyttänyt 49 prosenttia. Muuta säännöllistä tuloa on 20 prosentilla vastanneista ja perintöä on käyttänyt 15 prosenttia sekä lahjana saattua varallisuutta 14 prosenttia säästettävien tai sijoitettavien varojen alkuperänä.

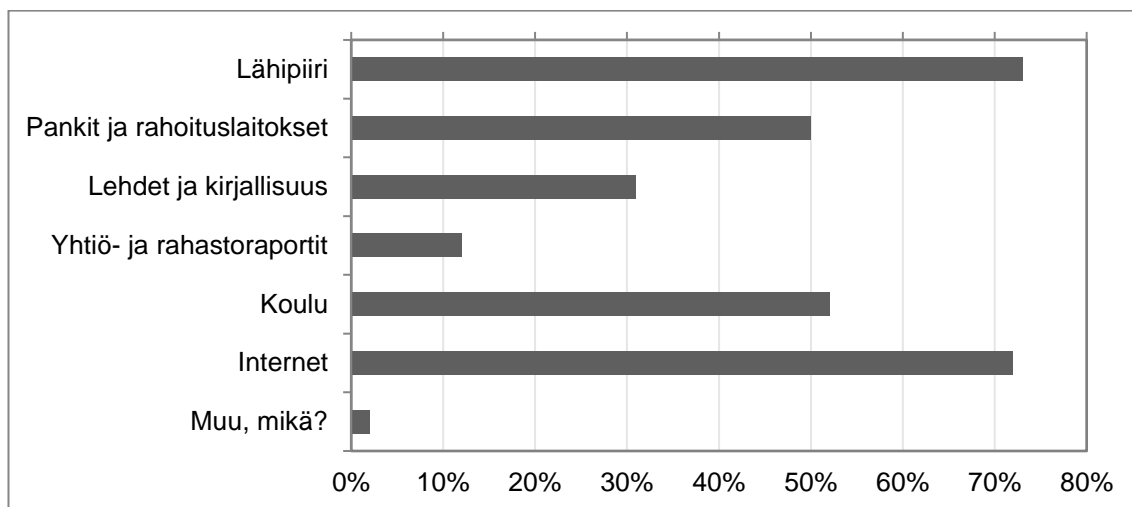
Muu mikä? -kohdan alla on muun muassa vanhempien perustama tili, kuukausiraha vanhemmilta, myydystä asunnosta saatu voitto ja säästöt.

Kuvio 9 Säästettävän ja sijoitettavan pääoman alkuperä

6.6 Sijoitusinformaatio

Kysymyksessä 15 (Liite 1) kysyttiin, mistä opiskelijat ovat saaneet tietoa sijoittamisesta ja säästämisestä. Suosituimpina tietolähteinä vastaajien joukossa olivat lähipiiri, jonka vastasi 73 prosenttia, ja internet, joka löytyi 72 prosentilla vastanneista. Vastaavanlaisesti lähes yhtä suurella vastausprosentilla olivat pankit ja rahoituslaitokset (50 prosenttia) ja koulu (52 prosenttia). Pienemmälle kannatukselle jäivät lehdet ja kirjallisuus 31 prosentilla ja yhtiö- ja rahastoraportit 12 prosentilla. Kysymys 16 (Liite 1) oli jatkoa edelliselle kysymykselle. Mikäli opiskelija oli valinnut vastausvaihtoehdon "Internet", häntä pyydettiin kertomaan, mistä internetlähteistä oli tietoa hankkinut. Suosituimmaksi lähteeksi paljastui pankkien ja rahoituslaitosten sivut, jonka vastasi 70 prosenttia opiskelijoista. Seuraavaksi tulivat sijoitusblogit, sijoituspodcastit, Youtube ja verkkolehdet, jotka löytyivät 33-43 prosentilla vastanneista (Liite 2).

Kuvio 10. Mistä tieto säästämisestä ja sijoittamisesta on hankittu.

6.7 Tulevaisuuden sijoituskohteet ja väittämät

Kysymyksessä 13 (Liite 1) opiskelijoita pyydettiin kertomaan, kuinka kiinnostuneita he ovat säästämään erilaisiin sijoituskohteisiin. Kiinnostus mitattiin asteikolla erittäin kiinnostunut, kohtalaisesti kiinnostunut, jonkin verran kiinnostunut ja en lainkaan kiinnostunut. Kiinnostavimpana tulevaisuuden sijoituskohteena pidettiin osakesijoittamista, jonka oli merkinnyt erittäin kiinnostavaksi 48 prosenttia vastanneista ja kohtalaisen kiinnostavaksi 31 prosenttia. Osakesijoittamisen ohella myös rahastosijoittaminen herätti vastaajissa mielenkiintoa, kun 33 prosenttia kertoi sen olevan erittäin kiinnostava ja 38 prosentin kohtalaisen kiinnostava tulevaisuuden sijoituskohde. Edellä mainittujen jälkeen sijoitusasunto osoitautui kiinnostavimmaksi sijoituskohteeksi 65 prosentin kertoessa sen olevan erittäin tai vähintään kohtaisen kiinnostava kohde (Liite 2).

Eniten eriäviä mielipiteitä aiheutti ASP-tili, joka oli noin kolmanneksen mielestä erittäin kiinnostava tulevaisuuden sijoituskohde, mutta samalla 24 prosentti kertoi, ettei ole lainkaan kiinnostunut ASP-tilistä. Loput 45 prosenttia osoitti pientä tai kohtalaista mielenkiintoa ASP-tiliä kohtaan. Vähiten kiinnostusta keräsi joukkovelkakirjalainat, mistä ei ollut lainkaan kiinnostunut 47 prosenttia vastanneista. Samanlaisia ajatuksia herätti pitkäaikaissäästötili ja vapaaehtoiset eläkevakuutukset, joista ei ollut lainkaan kiinnostunut 33-34 prosenttia (Liite 2). Nämä kolme mainittua löytyvät myös kuvion 7 sijoituskohteiden joukosta, joihin on tehty vähiten sijoituksia, joka varmasti vaikuttaa näiden kohteiden heikkoon mielenkiintoon tulevaisuudessa.

Kyselyn viimeinen kohta (Liite 1) käsittelee opiskelijoiden sijoittajaprofiilia. Heitä pyydettiin ottamaan kantaa erilaisiin väitteisiin, jotka liittyvät esimerkiksi riskinsietokykyyn, sijoitussuunnitelmaan ja talouden hallintaan. Taulukosta 1 näkyy vastaukset väitteittäin, joihin opiskelijat antoivat vastauksia asteikolla 1 = eri mieltä, 2 = jokseenkin eri mieltä, 3 = jokseenkin samaa mieltä ja 4 = samaa mieltä, sekä EOS = en osaa sanoa. Liitteestä 8 eteenpäin löytyy tarkemmat lukumäärät ja erot koulutusohjelmien välisissä vastauksissa.

Valtaosa (64 prosenttia) vastanneista kokee, että heillä on hyvä riskinsietokyky ja 59 prosenttia vastanneista on sitä mieltä, että heitä ei haittaa, vaikka sijoitusten arvo laskisi hetkellisesti ja 53 prosenttia kestäisi, mikäli heidän sijoituksensa arvo olisi 10 prosenttia miinuksella. Väittämät ”Olen tuottohakuinen” ja ”Mielestäni säästäminen/sijoittaminen on tärkeää” keräsivät eniten samaa mieltä -vastauksia, kun 90 prosenttia vastanneista koki olevansa tuottohakuinen ja 96 prosenttia piti säästämistä ja sijoittamista tärkeänä. 85 prosenttia vastanneista kertoi hallitsevansa omaa talouttaan. Vastuksista käy ilmi, että yli 60 prosentilla vastanneista ei ole säästö- tai sijoitussuunnitelmaa eikä myöskään selkeää sijoittamisen tai säästämisen tavoitetta. Kuitenkin yli 60 prosenttia opiskelijoista säästää säännöllisesti, mikä kuulostaa hieman ristiriitaiselta, koska vastaavalta osalta puuttuu suunnitelma tai tavoite. Valtaosalla myös edellä mainittu oman talouden hallinta

toimii ilmeisen hyvin, vaikka suunnitelmallisuus ja tavoitteellisuus sijoittamisesta ja säästämisestä puuttuvatkin. Talouden tapahtumien seuraaminen jakautuu melko tasaisesti 55 prosentin seuratessa talouden tapahtumia ainakin jossakin määrin ja 45 prosenttia seuraa tapahtumia vähän tai ei ollenkaan (Taulukko 1).

	1	2	3	4	En osaa sanoa	Yhteensä
Minulla on hyvä riskin-sietokyky	7 %	20 %	45 %	19 %	8 %	132
Olen tuottohakuinen	2 %	7 %	38 %	52 %	1 %	133
Seuraan talouden ta-pahtumia	13 %	32 %	38 %	18 %	0 %	133
Säästän säännöllisesti	10 %	27 %	33 %	30 %	0 %	133
Minulla on säästö/sijoi-tussuunnitelma	28 %	33 %	29 %	10 %	0 %	132
Olen asettanut selkeän säästämisen/sijoittami-sen tavoitteen	27 %	38 %	20 %	15 %	1 %	133
Hallitsen oman talou-teni	3 %	12 %	49 %	36 %	0 %	133
Mielestäni säästämi-nen/sijoittaminen on tärkeää	2 %	2 %	25 %	71 %	0 %	133
Minulle on tärkeää, että sijoitukseni arvo ei laske hetkellisesti	20 %	39 %	24 %	4 %	13 %	133
Kestäisin sen, jos sijoi-tukseni arvo olisi 10% miinuksella	8 %	21 %	27 %	26 %	18 %	133
Yhteensä	159	307	434	373	55	1328

Taulukko 1. Väittämät. 1 = eri mieltä, 2 = jokseenkin eri mieltä, 3 = jokseenkin samaa mieltä, 4 = samaa mieltä ja EOS = en osaa sanoa

6.8 Erot sukupuolen ja suuntautumisvaihtoehtojen välillä

Miehet ovat sijoituspäätöksissään naisia tuottohakuisempia ja ottavat suurempia riskejä. Vaikka talletustili onkin miesten ja naisten keskuudessa suosituin sijoituskohte, suurin osa (70 prosenttia) sen valinneista on naisia. Suurin osa naisista kertoi myös säästävänsä säännöllisesti (Liite 2), mikä näkyy talletustilien suosiossa. Miehet puolestaan suosivat naisia enemmän osake- ja rahastosijoituksia (Liite 2), mikä kertoo tuottohakuisuudesta (Liite 2) siitäkin huolimatta, että riskit kasvavat. Miehillä on kuitenkin vastausten perusteella naisia parempi riskinsietokyky, mikä liittyy suoraan korkeampaan tuottohakuisuuteen (Liite 2).

Osakesäästötilistä kysyttäessä valtaosa sekä miehistä että naisista on ainakin kuullut osakesäästötilistä, mutta suurempi prosenttiosuus miehistä myös tietää, mikä osakesäästötili on, tarkoittaen miten sitä pystytään sen voimaantullessa hyödyntämään (Liite 2). Miehet ja naiset seuraavat talouden tapahtumia melko tasaisesti, mutta hieman isompi joukko miehiä kertoo seuraavansa talouden tapahtumia aktiivisesti, mikä voi vaikuttaa tietoon osakesäästötilistä (Liite 2). Sijoitusinformaation hankinnassa miehet ja naiset käyttävät pitkälti samoja lähteitä. Naiset hakevat kuitenkin tietoa pankkien ja rahoituslaitosten kautta enemmän kuin miehet, kun taas miehet hyödyntävät yhtiö- ja rahastoraportteja naisia enemmän (Liite 2).

Koska vaurastuminen on ylivoimaisesti suosituin sijoittamisen tavoite sekä miehillä että naisilla, merkittävimmät erot muodostuvat eläkkeeseen ja asuntoon tai kiinteistöön säästämistä. Naisten osalta asuntoon tai kiinteistöön säästäminen on merkittävän paljon suositumpaa kuin miehillä, mutta miehet suosivat eläkkeeseen säästämistä sekä vaurastumista hieman naisia enemmän. Vaurastumisen suosio liittyy jälleen vahvasti miesten suurempaan tuottohakuisuuteen ja riskinsietokykyyn naisten suosiossa vaurastumista matalamman riskin ja kiinteän omaisuuden kautta (Liite 2).

Opinnäytetyöni tavoitteena oli selvittää, miten nuorten sijoituskäyttäytyminen on muuttunut viimeisen noin kymmenen vuoden aikana, mutta teettäessäni kyselyn kolmen eri suuntautumisvaihtoehdon kesken pääsin myös vertailemaan näiden välisiä eroja. Vastaajista 39 oli laskentatoimen opiskelijoita, 34 juridiikan ja 31 markkinoinnin opiskelijoita sekä 29 opiskelijaa ei ollut vielä valinnut suuntautumisvaihtoehtoa. Suurimmat erot eri suuntautumisvaihtoehtojen välille muodostuivat sijoituskohteiden kautta. Niiden opiskelijoiden joukossa, jotka eivät vielä ole suuntautumisvaihtoehtoa valinneet, selvästi suosituimmaksi sijoituskohteeksi nousi talletustilit, kun taas laskentatoimen, juridiikan ja markkinoinnin välillä erot eivät ole niin suuria. Laskentatoimen opiskelijoiden keskuudessa rahastot nousivat talletustilien ohi suosituimpana sijoituskohteena sen ollessa myös muihin suuntautumisvaihtoehtoihin verrattuna suosituin. Sama trendi pätee osakesijoittamiseen, mikä on laskentatoimen opiskelijoiden joukossa muita suositumpi sijoitusinstrumentti. Markkinoinnin ja juridiikan opiskelijoiden välillä eri sijoituskohteet jakautuivat tasaisesti, talletustilien ollessa suosituin sijoituskohde (Liite 2). Myös tulevaisuuden sijoituskohteissa rahastot ja osakkeet nousevat laskentatoimen opiskelijoiden sisällä kiinnostavimmaksi sijoituskohteeksi. Juridiikan opiskelijoiden keskuudessa osakkeet, rahastot ja sijoitusasunnot koetaan houkuttelevimpana sijoituskohteena ja markkinoinnin opiskelijoiden osalta suurinta mielenkiintoa herätti osakkeet ja sijoitusasunto. Vaikka talletustilit ovatkin tällä hetkellä lähes kautta linjan suosituin sijoituskohde on selvästi nähtävissä: trendi on kääntymässä paremman tuoton ja korkeamman riskin sijoituskohteisiin talletustilien menettäessä suosiota (Liite 2). Opiskelijoiden sijoitushorisontti ja tuottohakuisuus tukevat myös sitä, että tuloksissa näkyy kiinnostus tuottavampia sijoitusinstrumentteja kohtaan (Taulukko 1; Liite 2).

7 Johtopäätökset

Saimaan ammattikorkeakoulun tradenomiopiskelijoiden laskentatoimen, juridii-
kan ja markkinoinnin ryhmien tulokset eroavat huomattavasti Pölläsen ja Simo-
sen vuonna 2013 tekemän opinnäytetyön tutkimustuloksiin. Alla olevaan tauluk-
koon olen koonnut tutkimusten välisiä eroja ja niihin johtaneita syitä olen avannut
tekstiin.

	Saimaan ammatti- korkeakoulu	Oulun seudun am- mattikorkeakoulu
Tutkimukseen vastanneet	133 henkilöä	220 henkilöä
Yleisin säästämisen muoto	Talletustili	Talletustili
Mielenkiintoisimmat tulevai- suuden sijoituskohteet	Osakesijoittaminen Rahastosijoittaminen	Talletustilit Asuntosijoittaminen
Kuinka monella %:lla on si- joitussuunnitelma tai tavoite	39 %	10 %
Yleisin säästettävien ja sijoit- ettävien varojen alkuperä	Palkkatulo	Palkkatulo
Yleisin säästämisen ja sijoit- tamisen tavoite	Vaurastuminen	Oman asunnon os- taminen
Yleisin syy sijoitushalutto- mukseen	Rahan puute	Rahan puute
Vastaajat, jotka eivät sijoita	20 %	39 %
Mistä vastaajat hakevat si- joitusinformaatiota	Internet (72 %)	Lähipiiri ja pankit tai rahoituslaitokset (Yhteensä yli 70 %)

Taulukko 2. Tutkimusten välisiä eroja

Pöllänen ja Simonen käyttivät termiä turvallisuudenhakuinen kuvaillessaan, mil-
laista suomalaisten sijoittaminen on heidän tutkimuksensa mukaan. Talletustilien
säilyttäessä asemansa suosituimpina sijoituskohteena myöskin tässä tutkimuk-
sessa hajonta on sen jälkeen suurta. Hienointa on ollut huomata, että opiskelijo-
iden kiinnostus sijoittamista ja säästämistä kohtaan on noussut tutkimusten vä-
lissä merkittävästi. Pölläsen ja Simolan tutkimuksessa niiden opiskelijoiden

määrä, jotka eivät sijoita, oli 39 prosenttia vastanneista, kun taas tekemässäni tutkimuksessa vastaava tulos oli 20 prosenttia. Rahasto- ja osakesijoitusten määrä on myös kasvanut vuosien takaiseen huomattavasti ja erityisesti rahastosijoitusten suosio on suorastaan räjähtänyt sen ollessa vuonna 2013 15 prosenttia ja nyt vuonna 2019 36 prosenttia kaikista vastanneista. Mielenkiintoista rahastojen suosion kasvussa on Pölläsen ja Simosen tekemä löydös siitä, että ainoastaan noin 4 prosenttia heidän kyselynsä vastanneista ilmoitti, että on tulevaisuudessa erittäin kiinnostunut sijoittamaan rahastoihin. Tekemäni tutkimus kuitenkin osoittaa, että suosio on ollut kasvussa ja 32 prosenttia vastanneista on erittäin kiinnostunut rahastosijoittamisesta tulevaisuudessa. Edellä mainitsin 20 prosentista opiskelijoita, jotka eivät säästä tai sijoita tällä hetkellä. Heidän keskuudessa suurimpina syinä säästämättömyyteen tai sijoittamattomuuteen olivat rahan ja tiedon puute. Opiskelijoiden keskuudessa rahan puute on asia, johon itsekkin pystyn samaistumaan. Ei olekaan ihme, että 47 prosenttia opiskelijoista on tällä hetkellä työsuhteessa. Osa-aikaisessa työsuhteessa olevia opiskelijoita on 61 henkilöä ja riittävän pääoman kasvattaminen esimerkiksi osakesijoittamiseen voi olla vaikeaa, jos työtunnit ovat pienet. On kuitenkin huomioitavaa, että nykyään esimerkiksi rahastosäästämisen voi aloittaa pienilläkin summilla. Palkka onkin yleisin sijoitettavien tai säästettävien varojen alkuperä, mutta lainan suosio sijoitettavana tai säästettävänä pääomana on kasvanut merkittävästi. Pöllänen ja Simonen eivät yksilöineet lainaa juuri opintolainaksi, kuten itse tein kyselyssä, mutta tutkimus on kohdistettu opiskelijoihin enkä näe, että opiskelijat nostaisivat muun tyyppistä lainaa opintojen tueksi, ellei kyse ole esimerkiksi asunnosta. Vertailuaineistossa laina oli säästettävien ja sijoitettavien varojen alkuperänä 4 prosentilla vastaajista, kun taas tässä tutkimuksessa määrä oli noussut 49 prosenttiin. Opintolainan siirtäminen kasvamaan korkoa on monin puolin järkevä ratkaisu sijoittamisen alkutaipaleella. Kun puhutaan vieraasta pääomasta, on toki tiedostettava, että se täytyy maksaa jossakin vaiheessa takaisin, mutta lähes olematon korko ja valtion tarjoama opintolainahyvitys tekevät opintolainasta houkuttelevan alku-

pääoman sijoitustoimintaan. Uskon, että vuosien aikana opintolainan hyvät puolet ovat nousseet esiin sen sijaan, että lainan nostamista olisi syytä pelätä. Tämä ja tiedon helpompi saavutettavuus ovat todennäköisimmin kasvavan trendin taustalla. Tiedon puute nousi rahan puutteen ohella merkittävimäksi syyksi säästämis- tai sijoitushaluttomuuteen, mutta avointen vastausten kohdalla muutama opiskelija oli maininnut, ettei ole vielä ehtinyt perehtyä asiaan. Erilaisten informaatiokanavien lisääntyessä uskonkin, että tiedon puute on melko helposti ratkaistavissa, mutta tämä vaatii henkilön oman halun ja tarpeen asioiden tutkimiseen.

Talletustilien suosio on pysynyt tutkimusten välisenä aikana lähes yhtä suurena, eikä niiden määrä tule luultavasti merkittävästi vähentymään opiskelijoiden keskuudessa niiden ollessa helppo ensiaskel säästämiseen. Tiedon helpompi saavutettavuus varmasti syynä osakkeiden ja rahastojen suosion kasvuun. Digitalisaatio on tuonut kuluttajien saataville yhä useampi keinoja, joiden avulla voi aloittaa säästämään tai sijoittamaan. Tutkimuksessani 72 prosenttia vastanneista kertoi hakevansa sijoitusinformaatiota internetin kautta, mikä jo yksistään kertoo kuinka lähellä ja helposti saavutettavissa tieto on. Pölläsen ja Simosen tutkimuksessa suosituimmat tiedonhakukanavat ovat lähipiiri ja pankit tai rahoituslaitokset molemmat yli 70 prosentilla vastanneista. Vastaajista ainoastaan 13 prosenttia kertoi lukevansa sijoittamiseen liittyviä keskustelupalstoja ja yksi (1) vastaaja kertoi seuraavansa sijoitusblogeja. Tutkimuksessani kävi ilmi, että opiskelijat hyödyntävät edelleen pankkeja ja rahoituslaitoksia sijoitusinformaation hankintaan, mutta suuri osa tapahtuu internetin kautta. Internetiä hyödyntävistä opiskelijoista yli 70 prosenttia hakee tietoa sijoitusblogeista tai podcasteista, joiden suosio tutkimusten on kasvanut radikaalisti tutkimusten välisenä aikana.

Tutkimuksessani käy ilmi, että opiskelijat kokevat säästämisen olevan heille ajan-kohtaista juuri nyt. Yli 60 prosentilla vastaajista ei ole kuitenkaan tehnyt selkeää säästö- tai sijoitussuunnitelmaa, mikä näkyi myös Pölläsen ja Simosen tutkimuk-

sessä samansuuruisena osuutena. On selvää, että opiskelijat ovat entistä valvutuneempia säästämisen ja sijoittamisen ilmiöitä kohtaan, mutta molemmissa tutkimuksissa näkyy vähäinen suunnitelmallisuus omaa säästämistä ja sijoittamista kohtaan. Tutkimuksista kuitenkin näkyy, että opiskelijat ovat kiinnostuneita vaurastumisesta ja pitkän sijoitushorisontin säästämisestä tai sijoittamisesta, ja hyvän sijoitussuunnitelman rakentaminen oman elämäntilanteen ja tavoitteiden pohjalle mahdollistaa huomattavasti paremmat lähtökohdat vaurastumisesta haaveilevalle.

Digitalisaation vanavedessä lohkoketjuteknologiaan perustuva kryptovaluutta on noussut laajalti esiin, mutta ei varsinaisesti kovinkaan myönteisessä valossa. Kryptovaluutta yhdistetään usein rikolliseen toimintaan sen ollessa käyttäjilleen näkymätöntä, mutta sitä voidaan hyödyntää sijoitusinstrumenttina kuten mitä tahansa muutakin rahamarkkinavälinettä. Lisäsin kyselyyn kysymyksen liittyen kryptovaluutan omistukseen, koska se on täysin uudenlainen väline vaurastumiseen ja halusin mielenkiinnosta nähdä, onko se muiden sijoitusinstrumenttien ohessa kasvattanut suosiotaan. Kaikkien vastaajien joukossa oli 6 henkilöä, jotka omistavat kryptovaluuttaa. Lukema on pieni, mutta kryptovaluutta on noussut suosituimmaksi sijoituskohteeksi kuin joukkovelkakirjalainat, pitkäaikaissäästötili, vapaaehtoiset eläkevakuutukset ja sijoitusasunto siitähän huolimatta, että ensimmäiset kryptovaluutat, bitcoinit, on laskettu liikkeelle vasta kymmenen vuotta sitten. Kryptovaluutan räjähdysmäinen kasvu ja laaja uutisointi ovat varmasti syitä siihen, miksi sen suosio on ohittanut monet perinteiset säästämis- ja sijoituskohteet. Uskon, että monet näkevät mahdollisen ”ohituskaistan” vaurauteen sen sijaan että suosisivat pitkäjänteistä säästämistä. Kryptovaluutan rajut kurssivaihtelut tämän toki mahdollistavat, mutta riskit ovat myös moninkertaiset esimerkiksi pitkäaikaissäästötiliin verrattuna.

8 Loppupäätelmät

Tässä opinnäytetyössä on tutkittu, miten nuorten sijoituskäyttäytyminen on muuttunut viimeisen kymmenen vuoden aikana. Tutkimuskysymykseksi asetin, miten nuorten sijoituskäyttäytyminen on muuttunut viimeisen kymmenen vuoden aikana. Selvitin Webropol-kyselyn kautta, millaisia ajatuksia Saimaan ammattikorkeakoulun laskentatoimen, juridiikan tai markkinoinnin suuntautumisvaihtoehdon valinneilla tradenomiopiskelijoilla on sijoittamisesta ja säästämistä. Tutkimus toteutettiin määrällisenä eli kvantitatiivisena tutkimuksena. Kyselystä saatujen tulosten pohjalta pohdin, onko muutoksia tapahtunut ja mistä mahdolliset muutokset johtuvat. Vertailuaineistona käytin vuonna 2013 Oulun seudun ammattikorkeakoulussa tehtyä opinnäytetyötä samasta aiheesta.

Tutkimuksen tulokset osoittavat, että muutokset ovat olleet melko suuria ja nuorten suhtautuminen säästämiseen ja sijoittamiseen on erittäin positiivista. Suurimpana tekijänä nuorten säästämisen ja sijoittamisen lisääntymisen pidän saatavilla olevan tiedon määrää ja helppoa saavutettavuutta. Mielestäni informaation lisääntyminen on tehnyt erityisesti sijoitustoiminnasta helpommin lähestyttävää. Karrikoidusti sanottuna sijoittaminen ei ole enää harvojen ja valittujen saatavilla vaan kuka tahansa voi aloittaa varallisuuden kasvattamisen jo hyvin pienelläkin alkupanostuksella. Pöllänen ja Simonen esittävät pohdinnoissaan, että nuoret pitävät sijoittamista tärkeänä, mutta kokevat sen työlääksi tiedon puutteen vuoksi. Mielestäni tänä päivänä ei voi enää puhua tiedon puutteesta vaan sijoittaminen vaatii perehtymistä tarjolla olevaan laajaan tiedon määrään. Oma tutkimukseni osoitti myös nuorten pitävän säästämistä ja sijoittamista tärkeänä ja kuten loppupäätelmissä kerroin, on erittäin hienoa huomata, että sijoittamisen suosio on kasvanut viime vuosien aikana. Jotta tämänkaltainen positiivinen trendi pysyy käynnissä, olisi tärkeää, että säästäminen ja sijoittaminen tai ylipäättään rahasta puhuminen olisi yhtä helposti lähestyttävä aihe kuin vaikkapa sään kommentointi. Uskon, että jos ihmiset tutustutetaan säästämiseen ja sijoittamiseen jo esimer-

kiksi yläasteella tai jopa ala-asteella, sillä on vaikutus pitkälle elämään, kun vastuu omasta taloudesta siirtyy yksilön omiin käsiin. Jos säästämisen ja sijoittamisen suosio jatkaa yhä kasvuaan ja edellä mainitut asiat muuttuisivat sanoista teoiksi, olisi erittäin mielenkiintoista nähdä, millaisia vastaukset olisivat esimerkiksi kymmenen vuoden päästä ja millaiset megatrendit silloin vallitsevat sijoitusmaailmassa.

Lähteet

Anderson N. & Tuhkanen J. 2004. Järkevän sijoittamisen perusteet, Helsinki, Edita Publishing Oy

Bitcoin price history chart 2019. <https://www.buybitcoinworldwide.com/price/>, Luettu 10.10.2019.

Eduskunta. Euroopan talouskriisitietopaketti. <https://www.eduskunta.fi/FI/tietoeduskunnasta/kirjasto/aineistot/eu/eu-talouskriisi/Sivut/default.aspx> Luettu 9.9.2019.

Forbes 2019. <https://www.forbes.com/profile/warren-buffett/#3fe5981c4639> Luettu 9.9.2019.

Heikkilä T. 2014. Tilastollinen tutkimus. Porvoo: Edita Publishing Oy.

Hämäläinen, K. 2005. Sijoittajan käsikirja. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Kallunki, J-P., Martikainen M. & Niemelä J. 2008. Ammattimainen sijoittaminen. Keuruu: Talentum Media Oy.

Korkman, S. 2015. Väärää talouspolitiikkaa. Keuruu: Otavan kirjapaino Oy.

Kuutti, W. 2017. Kryptovaluutat ja lohkoketjut. mahdollisuus vai uhka? Helsinki: Books on Demand.

Lindström K. & Lindström T. 2014. Onnistu osakemarkkinoilla. Viro: Print Best.

Malkiel, G. B. 2007. Sattuman kauppaa Wall Streetillä. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Oksaharju, J. 2012. Hyvästä yhtiöstä hyvään sijoitukseen. Vantaa: Hansaprint Oy

Oksaharju, J. 2013. Hajauta ja hajoa. Vantaa: Hansaprint Oy

Orava, J. & Turunen, O. 2013. Osta, vuokraa, vaurastu. Liettua: BALTO print.

Pellervon taloustutkimus 2018. Kansantalous kevät 2018 erikoisteema: Asunto-sijoitusbuumi Suomessa. <http://www.ptt.fi/ennusteet/kansantalous-ja-asuntomarkkinat/kansantalous-kevat-2018-erikoisteema-asuntosijoitusbuumi-suomessa.html>. Luettu 16.9.2019.

Pöllänen, T. & Simonen O. 2013. Oulun seudun ammattikorkeakoulun tradenomiopiskelijoiden säästämisen tutkimus. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/63854/Pollanen_Tuomo.pdf?sequence=1&isAllowed=y. Luettu 19.11.2019.

Pörssisäätiö 2018. Korke-opas. https://www.porssisaatio.fi/wp-content/uploads/2011/12/korko_opas_2018_www.porssisaatio.fi_.pdf. Luettu 4.9.2019.

Pörssisäätiö 2017. Osakeopas. <https://www.porssisaatio.fi/wp-content/uploads/2017/06/Osakeopas-2017.pdf>. Luettu 24.9.2019.

Pörssisäätiö 2015a. Sijoitusrahasto-opas, <https://www.porssisaatio.fi/blog/dictionary/hedge-fund-sijoitusrahasto/>. Luettu 5.9.2019.

Pörssisäätiö 2015b. Sijoitusrahasto-opas. http://www.porssisaatio.fi/wp-content/uploads/2015/05/sijoitus_rahasto_opas_2015_b.pdf. Luettu 13.8.2019.

Saario S. 2016, Miten sijoitan pörssiosakkeisiin, Liettua: BALTO print

Sijoitusrahastolaki 213/2019. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2019/20190213>

Sijoitustieto 2015. Joukkovelkakirjalainat eli bondit sijoitusportfolion osana, <https://www.sijoitustieto.fi/sijoitusartikkelit/joukkovelkakirjalainat-eli-bondit-sijoitusportfolion-osana>. Luettu 2.10.2019.

Simola, U. 2019. Turvaako talletussuoja kaikki säästösi? <https://www.taloustaito.fi/Rahat/turvaako-talletussuoja-kaikki-saastosi/>. Luettu 26.8.2019.

Suomen pankki 2019a. Heinäkuussa 2019 asuntolainoja nostettiin runsaasti verrattuna aikaisempiin vuosiin. <https://www.suomenpankki.fi/fi/Tilastot/rahalaitosten-tase-lainat-ja-talletukset-ja-korot/tiedotehistoria/2019/heinakuussa-2019-asuntolainoja-nostettiin-runsaasti-verrattuna-aikaisempiin-vuosiin/>. Luettu 9.10.2019.

Suomen pankki 2019b, Joukkovelkakirjalainojen liikkeeseenlaskijat ja liikkeessä olevat määrät. https://www.suomenpankki.fi/fi/Tilastot/arvopaperitilastot/taulukot/arvopaperit-taulukot-fi/jvk_lainat_fi/. Luettu 2.10.2019.

Suomen pankki 2019c. Kotitalouksien varat käyttelytileillä kasvaneet. <https://www.suomenpankki.fi/fi/Tilastot/rahalaitosten-tase-lainat-ja-talletukset-ja-korot/tiedotehistoria/2019/kotitalouksien-varat-kayttelytileilla-kasvaneet/>, Luettu 9.10.2019.

Suomen pankki 2019d. Suomalaisten liikkeeseen laskemat noteeratut osakkeet. <https://www.suomenpankki.fi/fi/Tilastot/arvopaperitilastot/taulukot/arvopaperit-taulukot-fi/shr-fi/>, Luettu 2.10.2019.

Suomen pankki 2019e. Talletusten ja lainojen korot. https://www.suomenpankki.fi/fi/Tilastot/rahalaitosten-tase-lainat-ja-talletukset-ja-korot/taulukot/rati-taulukot-fi/talletusten_ja_lainojen_korot-fi/. Luettu 7.10.2019.

Talouskriisi: Näin Amerikan mätä korttitalo rakennettiin 2011. <https://www.is.fi/taloussanomat/art-2000001724624.html>. Luettu 9.9.2019.

Tavallisimmat sijoituskohteet. <https://www.fine.fi/finanssitietoa/arvopaperi-asiat/tavallisimmat-sijoitustuotteet.html>. Luettu 21.8.2019.

Tilastokeskus 2010. Tieto&trendit 4-5/2010. http://tilastokeskus.fi/tup/tietotrendit/tt_04-05_10.html#_ga=2.136634352.1770672780.1567759086-1306650495.1567759086. Luettu 6.9.2019.

Tilastokeskus 2019. https://www.stat.fi/til/khi/2019/08/khi_2019_08_2019-09-13_tie_001_fi.html. Luettu 7.10.2019.

Valtionkonttori. ASP-säästäminen ja ASP-laina, <https://www.valtiokonttori.fi/palvelu/asp-saastaminen-ja-asp-laina/#asp-saastaminen>. Luettu 19.9.2019.

Valtiovarainministeriö 2018. <https://vm.fi/documents/10623/9732126/osa-kes%C3%A4%C3%A4st%C3%B6tili+kyss%C3%A4rit+310818.pdf/08aac5a8-944b-4e11-a5e8-32e12e4e1ee4/osa-kes%C3%A4%C3%A4st%C3%B6tili+kyss%C3%A4rit+310818.pdf.pdf>. Luettu 14.8.2019.

Vero 2019. Osakesäästötili, <https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/omaisuus/sijoitukset/osakes%C3%A4%C3%A4st%C3%B6tili/>. Luettu 14.1.2020

Veronmaksajat 2018a. PS-tilien maksut ja verotus, <https://www.veronmaksajat.fi/Sijoittaminen/PS-tili/>. Luettu 7.10.2019.

Veronmaksajat 2018b. Vapaaehtoinen eläkevakuutus, <https://www.veronmaksajat.fi/Sijoittaminen/Vapaaehtoinen-elakevakuutus/>. Luettu 3.10.2019.

Opinnäytetyö

1. Sukupuoli

- Mies
- Nainen

2. Ikä

3. Opiskeluvuosi

- 1.
- 2.
- 3.

4. Suuntautumisvaihtoehto

- Laskentatoimi
- Juridiikka
- Markkinointi
- Ei vielä valittu

5. Työssäkäynti

- Kokopäivätyössä
- Osa-aikatyössä
- En ole työsuhhteessa

6. Millä koulutus-asteella olet kuullut sijoittamisesta ensimmäisen kerran?

- Peruskoulu

- Toisen asteen oppilaitos
- Korkeakoulu

**7. Miten säästät/sijoitat tällä hetkellä?
(Voit valita useamman vaihtoehdon)**

- Talletustili
- ASP-tili
- Rahastot
- Osakkeet
- Obligaatiot eli joukkovelkakirjalainat
- Pitkäaikaissäästötili eli PS-tili
- Vapaaehtoiset eläkevakuutukset
- Sijoitusasunto
- Muu, mikä?
- En säästä/sijoita

8. Säästäminen/sijoittaminen on minulle ajankohtaista

- Nyt
- Vuoden sisällä
- 2 vuoden sisällä
- 5 vuoden sisällä
- Myöhemmin
- En osaa sanoa

9. Jos et säästä/sijoita tällä hetkellä, miksi et?

- Rahan puute
- Tiedon puute
- Yleinen maailman taloudellinen tilanne
- En ole kiinnostunut säästämisestä/sijoittamisesta
- Muu syy, mikä?

10. Kuinka tuttu osakesäästötili on sinulle?

- Tiedän mikä on osakesäästötili
 Olen kuullut osakesäästötilistä, mutta en tiedä mikä se on
 En ole kuullut osakesäästötilistä

11. Omistatko kryptovaluuttaa?

- Kyllä
 En

12. Kuinka pitkäksi ajaksi olisit valmis säästämään/sijoittamaan?

- Alle vuosi
 1-4 vuotta
 4-9 vuotta
 Yli 10 vuotta

13. Kuinka kiinnostunut olet tulevaisuudessa säästämään seuraaviin sijoituskohteisiin

	Jonkin			
	En lainkaan kiinnostunut	Ennemmän kiinnostunut	Kohtalaisesti kiinnostunut	Erittäin kiinnostunut
Talletustilit	☐	☐	☐	☐
ASP-tili	☐	☐	☐	☐
Rahastot	☐	☐	☐	☐
Osakkeet	☐	☐	☐	☐
Joukkovelkakirjalainat eli obligaatiot	☐	☐	☐	☐
Pitkäaikaissäästötili eli PS-tili	☐	☐	☐	☐
Vapaaehtoiset eläkevakuutukset	☐	☐	☐	☐
Sijoitusasunto	☐	☐	☐	☐
Muu, mikä? <input type="text"/>	☐	☐	☐	☐

14. Mikä on ensisijainen säästämisesi/sijoittamisesi tavoite?

- Eläke
- Vaurastuminen
- Asunto tai kiinteistö
- Auto
- Muu, mikä?

**15. Mistä olet hankkinut tietoa säästämisestä/sijoittamisesta?
(Voit valita useamman vaihtoehdon)**

- Lähipiiri
- Pankit ja rahoituslaitokset
- Lehdet ja kirjallisuus
- Yhtiö- ja rahastoraportit
- Koulu
- Internet
- Muu, mikä?

16. Jos valitsit internet, millaisista lähteistä olet etsinyt tietoa?

- Sijoitusblogit
- Sijoituspodcastit
- Pankkien tai rahoituslaitosten sivut
- Verkkolehdet
- Youtube
- Muu, mikä?

**17. Mikä on säästettävän/sijoitettavan pääoman alkuperä?
(Voit valita useampia vaihtoehtoja)**

- Palkka
- Muu säännöllinen tulo
- Perintö
- Lahja

Opintolaina

Muu, mikä?

18. Valitse seuraavista vaihtoehtoista asteikolla 1-4

1 = eri mieltä, 2 = jokseenkin eri mieltä, 3 = jokseenkin samaa mieltä, 4 = samaa mieltä

	1	2	3	4	En osaa sanoa
Minulla on hyvä riskinsietokyky	☐	☐	☐	☐	☐
Olen tuottohakuinen	☐	☐	☐	☐	☐
Seuraan talouden tapahtumia	☐	☐	☐	☐	☐
Säästän säännöllisesti	☐	☐	☐	☐	☐
Minulla on säästö/sijoitussuunnitelma	☐	☐	☐	☐	☐
Olen asettanut selkeän säästämisen/sijoittamisen tavoitteen	☐	☐	☐	☐	☐
Hallitsen oman talouteni	☐	☐	☐	☐	☐
Mielestäni säästäminen/sijoittaminen on tärkeää	☐	☐	☐	☐	☐
Minulle on tärkeää, että sijoitukseni arvo ei laske hetkellisesti	☐	☐	☐	☐	☐
Kestäisin sen, jos sijoitukseni arvo olisi 10% miinuksella	☐	☐	☐	☐	☐

Omistatko kryptovaluuttaa?

	Miehet		Naiset		Yhteensä
	n	Prosentti	n	Prosentti	
Kyllä	5	7,9 %	1	1,4 %	6
En	58	92,1 %	69	98,6 %	127
Yhteensä	63	100 %	70	100 %	133

Säästämisen ja sijoittamisen ajankohtaisuus

	N	Prosentti
Nyt	87	65,4 %
Vuoden sisällä	10	7,5 %
2 vuoden sisällä	19	14,3 %
5 vuoden sisällä	8	6,0 %
Myöhemmin	5	3,8 %
En osaa sanoa	4	3,0 %
Yhteensä	133	100,0 %

Kuinka pitkäksi ajaksi olisit valmis sijoittamaan?

	N	Prosentti
Alle vuosi	0	0,0 %
1-4 vuotta	24	18,0 %
4-9 vuotta	31	23,3 %
Yli 10 vuotta	78	58,6 %
Yhteensä	133	100,0 %

Jos valitsit internet, millaisista lähteistä olet etsinyt tietoa?

	N	Prosentti
Sijoitusblogit	43	42,6 %
Sijoituspodcastit	34	33,7 %
Pankkien tai rahoituslaitosten sivut	71	70,3 %
Verkkolehdet	33	32,7 %
Youtube	34	33,7 %
Muu, mikä?	5	4,9 %

	Miehet	Naiset	Yhteensä
Sijoitusblogit	24	19	43
Sijoituspodcastit	23	11	34
Pankkien tai rahoituslaitosten sivut	32	39	71
Verkkolehdet	24	9	33
Youtube	26	8	34
Muu, mikä?	3	2	5

Jos et säästä tai sijoita tällä hetkellä, miksi et?

	Miehet	Naiset	Yhteensä
Rahan puute	16	19	35
Tiedon puute	11	20	31
Yleinen maailman taloudellinen tilanne	5	2	7
En ole kiinnostunut säästämisestä/sijoittamisesta	1	1	2
Muu syy, mikä?	4	3	7
Yhteensä	37	45	82

Kuinka kiinnostunut olet säästämään seuraaviin sijoituskohteisiin?

	En lainkaan kiinnostunut	Jonkin verran kiinnostunut	Kohtalaisesti kiinnostunut	Erittäin kiinnostunut	Yhteensä	Keskiarvo
Talletustilit	15,0 %	32,3 %	27,8 %	23,3 %	133	2,60
ASP-tili	24,1 %	24,1 %	14,3 %	30,8 %	133	2,56
Rahastot	4,5 %	24,8 %	37,6 %	32,3 %	133	2,98
Osakkeet	3,0 %	18,0 %	30,8 %	48,1 %	133	3,24
Joukkovelkakirjalainat	47,4 %	31,6 %	12,0 %	3,8 %	133	1,71
Pitkäaikais-säästötili	33,1 %	40,6 %	14,3 %	9,0 %	133	1,99
Vapaaehtoiset eläkevakuutukset	33,8 %	42,9 %	9,8 %	9,0 %	133	1,94
Sijoitusasunto	12,8 %	23,3 %	29,3 %	34,6 %	133	2,86
Muu, mikä?	9,8 %	0,8 %	2,3 %	2,3 %	133	1,80

Sijoituskohteiden jakautuminen miesten ja naisten välillä

	Miehet	Naiset	Yhteensä
Talletustili	37 %	70 %	72
ASP-tili	27 %	23 %	33
Rahastot	43 %	30 %	48
Osakkeet	33 %	9 %	27
Obligaatiot eli joukkovelkakirjalainat	2 %	0 %	1
Pitkäaikaissäästötili eli PS-tili	5 %	3 %	5
Vapaaehtoiset eläkevakuutukset	0 %	3 %	2
Sijoitusasunto	0 %	1 %	1
Muu, mikä?	5 %	6 %	7
En säästä/sijoita	24 %	16 %	26
Yhteensä	110	112	222

Kuinka tuttu osakesäästötili on sinulle?

	Miehet		Naiset		Yhteensä
	N	Prosentti	N	Prosentti	
Tiedän mikä on osakesäästötili	38	60,3%	22	31,4%	60
Olen kuullut osakesäästötilistä, mutta en tiedä mikä se on	21	33,3%	43	61,4%	64
En ole kuullut osakesäästötilistä	4	6,4%	5	7,1%	9
Yhteensä	63		70		133

Mistä olet hankkinut tietoa sijoittamisesta?

	Miehet	Naiset	Yhteensä
Lähipiiri	70 %	76 %	97
Pankit ja rahoituslaitokset	41 %	59 %	67
Lehdet ja kirjallisuus	38 %	24 %	41
Yhtiö- ja rahastoraportit	22 %	3 %	16
Koulu	48 %	56 %	69
Internet	81 %	64 %	96
Muu, mikä?	0 %	3 %	2

Väittämät, Minulla on hyvä riskinsietokyky 1 = eri mieltä, 2 = jokseenkin eri mieltä, 3 = jokseenkin samaa mieltä, 4 = samaa mieltä

Minulla on hyvä riskinsietokyky	1	2	3	4	En osaa sanoa	Yhteensä
	0	8	34	19	1	62
Miehet	0,0 %	12,9 %	54,8 %	30,6 %	1,6 %	
	9	19	26	6	10	70
Naiset	12,9 %	27,1 %	37,1 %	8,6 %	14,3 %	

Yhteensä	9	27	60	25	11	132
----------	---	----	----	----	----	-----

Väittämät, Olen tuottohakuinen 1 = eri mieltä, 2 = jokseenkin eri mieltä, 3 = jokseenkin samaa mieltä, 4 = samaa mieltä

Olen tuottohakuinen	1	2	3	4	En osaa sanoa	Yhteensä
	0	3	21	38	1	63
Miehet	0,0 %	4,8 %	33,3 %	60,3 %	1,6 %	
	3	6	29	31	1	70
Naiset	4,3 %	8,6 %	41,4 %	44,3 %	1,4 %	
Yhteensä	3	9	50	69	2	133

Väittämät, Säästän säännöllisesti 1 = eri mieltä, 2 = jokseenkin eri mieltä, 3 = jokseenkin samaa mieltä, 4 = samaa mieltä

Säästän säännöllisesti	1	2	3	4	En osaa sanoa	Yhteensä
	6	22	19	16	0	63
Miehet	9,5 %	34,9 %	30,2 %	25,4 %	0,0 %	
	7	14	25	24	0	70
Naiset	10,0 %	20,0 %	35,7 %	34,3 %	0,0 %	
Yhteensä	13	36	44	40	0	133

Väittämät, Seuraan talouden tapahtumia 1 = eri mieltä, 2 = jokseenkin eri mieltä, 3 = jokseenkin samaa mieltä, 4 = samaa mieltä

Seuraan talouden tapahtumia	1	2	3	4	En osaa sanoa	Yhteensä

	5	21	20	17	0	63
Miehet	7,9 %	33,3 %	31,7 %	27,0 %	0,0 %	
	12	21	30	7	0	70
Naiset	17,1 %	30,0 %	42,9 %	10,0 %	0,0 %	
Yhteensä	17	42	50	24	0	133

Mikä on ensisijainen säästämisesi tai sijoittamisesi tavoite?

	Miehet	Naiset	Yhteensä
Eläke	22 %	11 %	22
Vaurastuminen	90 %	80 %	113
Asunto tai kiinteistö	19 %	56 %	51
Auto	11 %	16 %	18
Muu, mikä?	2 %	4 %	4
Yhteensä	91	117	208

Sijoituskohteet eri suuntautumisvaihtoehtojen välillä

	Laskenta- toimi	Markki- nointi	Juri- diikka	Ei vielä valittu	Yhteensä
Talletustili	54 %	48 %	44 %	72 %	72
ASP-tili	28 %	26 %	26 %	17 %	33
Rahastot	56 %	23 %	29 %	31 %	48
Osakkeet	28 %	19 %	18 %	14 %	27
Obligaatiot eli jouk- kovelkakirjalainat	0 %	0 %	3 %	0 %	1
Pitkäaikaissäästötili eli PS-tili	3 %	10 %	3 %	0 %	5
Vapaaehtoiset elä- kevakuutukset	3 %	0 %	3 %	0 %	2
Sijoitusasunto	3 %	0 %	0 %	0 %	1
Muu, mikä?	10 %	0 %	9 %	0 %	7

En säästä/sijoita	15 %	29 %	21 %	14 %	26
-------------------	------	------	------	------	----

Talletustilit, Tulevaisuudessa kiinnostavat sijoituskohteet suuntautumisvaihtoehtojen välillä

Talletustilit	En lainkaan kiinnostunut	Jonkin verran kiinnostunut	Kohtalaisesti kiinnostunut	Erittäin kiinnostunut	Yhteensä
Laskentatoimi	10	16	8	7	41
Markkinointi	5	11	7	8	31
Juridiikka	3	11	10	6	30
Ei vielä valittu	2	5	12	10	29
Yhteensä	20	43	37	31	131

Osakkeet, Tulevaisuudessa kiinnostavat sijoituskohteet suuntautumisvaihtoehtojen välillä

Osakkeet	En lainkaan kiinnostunut	Jonkin verran kiinnostunut	Kohtalaisesti kiinnostunut	Erittäin kiinnostunut	Yhteensä
Laskentatoimi	1	6	7	26	40
Markkinointi	0	7	14	10	31
Juridiikka	1	4	9	18	32
Ei vielä valittu	2	7	11	10	30
Yhteensä	4	24	41	64	133

Rahastot, Tulevaisuudessa kiinnostavat sijoituskohteet suuntautumisvaihtoehtojen välillä

Rahastot	En lainkaan kiinnostunut	Jonkin verran kiinnostunut	Kohtalaisesti kiinnostunut	Erittäin kiinnostunut	Yhteensä
Laskentatoimi	2	3	14	21	40
Markkinointi	1	15	13	2	31
Juridiikka	0	7	13	11	31
Ei vielä valittu	3	8	10	9	30

Yhteensä	6	33	50	43	132
----------	---	----	----	----	-----

Sijoitusasunto, Tulevaisuudessa kiinnostavat sijoituskohteet suuntautumisvaihtoehtojen välillä

Sijoitusasunto	En lainkaan kiinnostunut	Jonkin verran kiinnostunut	Kohtalaisesti kiinnostunut	Erittäin kiinnostunut	Yhteensä
Laskentatoimi	4	9	14	13	40
Markkinointi	5	7	11	8	31
Juridiikka	1	4	8	19	32
Ei vielä valittu	7	11	6	6	30
Yhteensä	17	31	39	46	133